

אהר מוועד

לדברי תורה וחסידות מרבתינו הקדושים מלעלוב

דברות קודש משנים עברו [34] הרה"צ ר' מנחם מנדל גולד שליט"א אב"ד לובלין פרשת השבוע [1] מדור הניגונים [7] הרה"ג ר' נח גולדברג משב"ק כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א - עובדות וסיפורי צדיקים מתלמידי הבעש"ט [437] שיעורים בספר אור החיים ואלשיך הקדוש - הרה"ג ר' אלימלך שטמר [434] הרה"ג ר' יוסף חיים גרינולד - פרשת השבוע [435] הרה"ג ר' יהודה אריה אשכנזי - הלכות [436]

דברות קודש ושיחת קודש מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א על פרשת וישב ועל חנוכה [311] מעמד הדלקת נר א' דחנוכה [11]

מולד חודש טבת | ליל רביעי בשעה 8 דקה אחת ו-3 חלקים | ראש חודש: ביום רביעי ו' דחנוכה

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שיחת קודש

נר א' דחנוכה תשפ"ג - למאות בחורי אנ"ש

חיצונית, חכמה יוונית, ולעקור מהם את חכמת התורה שהיא החכמה האמיתית, זה היה עומק המלחמה בין כלל ישראל ליוונים, המלחמה על קיום והמשך התורה הק' בעם ישראל, וזה היה גודל הנס והשמחה בחנוכה. ומאחר שהנס עצמו היה בקיום והצלת התורה, אזי גם ההארה שמתעוררת בכל שנה בהגיע הימים הקדושים האלו דחנוכה, היא הארה והשפעה של תורה, הארה של התחזקות בלימוד התורה, הארה של גילוי והבנה בתורה, כי הזמן מסוגל לעלייה גדולה בעסק התורה.

וכדמסיים ה'קדושת לוי' 'ואם כן, שעיקר הנס היה רק על שרצו להעבירו מתורתנו הקדושה, והקב"ה ברוב רחמיו הצילנו מגזירה הזאת, מהראוי לכל אחד אשר בשם ישראל יכונה לשום בשכלו להתמיד בתורתו יתברך, כי הם ימים ראויים לכך, דהיינו שבכל חנוכה החל להאיר עלינו הארתו יתברך מתורתו וכו', עכ"ל.

הארה של לימוד התורה

והנה מפורסמת השאלה על לשון הגמרא (ש) 'לשנה אחרת קבעום בהלל והודאה', והוא פלא למה המתינו לשנה אחרת ולא קבעו מיד בשנה הראשונה יום טוב לכל הדורות, ומבואר בספרים הק' דבאמת לא על כל נס שאירע לישראל קבעו יו"ט לדורות, אלא היסוד הוא שרק נס שכוחו והשפעתו מתעוררים מן שמיא מדי שנה מחדש, עליו קבעו חכמים יו"ט לדורות.

וז"ל ה'קדושת לוי' (קדושה ראשונה) ולא עשאו יום טוב ביום מלחמות סיסרא וביום מלחמות סנחריב אשר היה נס גדול, אלא הנס שראו אבותינו ונביאים הקדמונים ואנשי

וב'אוהב ישראל' כבר עמד על תמיהה זו וז"ל, "להבין ענין נס חנוכה מהו, ולמה קבעו חז"ל הנס דוקא על הנס הנעשה בהשמן ולא על ניצוח המלחמה אשר הוא באמת פלא גדול וגבורה נפלאה ומפורסמת ונס יותר גדול מנס הנעשה בשמן לכאורה" עכ"ל.

כאשר ניסו לעקור את התורה - אז באה מפלתם

ולהבין העניין נראה בהקדם דברי ה'שפת אמת' שכתב דבאמת בני ישראל היו שנים רבות תחת ידם של היוונים וסבלו הרבה צרות וגזירות קשות מהם, אך כאשר הגיעו היוונים לנקודה של 'להשכיחם תורתך' - שכבר עמדו לעקור את התורה מישראל, אז הגדישו סאתם וקיבלו את המפלה הגדולה, וזה היה הנס בחנוכה.

ושורש הדברים כבר איתא ב'קדושת לוי' (דיושים לחנוכה) וז"ל, בנס דחנוכה היה עיקר הגזירה להעבירם מעל תורתנו הקדושה, יכול להיות שעיקר הצלתו יתברך היתה רק מחמת התורה אשר אהובה לפניו מאז ומקדם, עכ"ל, ומבואר שעיקר ויתד הנס דחנוכה הוא נס הצלת התורה וקיומה בעם ישראל.

והנה בהרבה מהספרים הקדושים מוזכר העניין של 'וטמאו כל השמנים' רומז להא דהיוונים רצו לבטל את חכמת התורה שנקראת 'תורה אור', ולכן עשה ה' את הנס דייקא בשמן שרומז לחכמה וכמו שכתב ה'בני יששכר' (מאמר ב' אור תורה אות ב): "והנה רצו היונים לבטל את התורה אור, ועל כן נעשה הנס בשמן הרומז לחכמה, כמו שאמרו רז"ל: כל מקום ששמן זית מצוי שם החכמה מצויה".

וזהו ע"ד האמור שהיוונים עיקר מגמתם וכוונתם הייתה להכניס בבני ישראל חכמה

עומדים אנו בימים גדולים ונשגבים כאלו, יומי דחנוכה, ועלינו להתבונן 'מאי חנוכה', מהו ענינם והשפעתם של הימים האלו, ומה תפקידנו ועבודתנו בהאי עידנא.

הנה בספה"ק 'קדושת לוי' (חנוכה, קדושה שניה) ממשיך את השפעות החנוכה למלך שפתח אוצרותיו, וז"ל "זהרי זה דומה למלך שפתח שערי אוצרות ביום אחד בשנה, ובאותו היום כל הרוצה ליקח מאוצרות המלך את שנפשו חפץ ייקח, ואוי לכסיל אשר בזה היום ששערי אוצרות המלך נפתחים ולא פנה אליהם, רק ישן כל היום".

אמנם כן, ביומי דחנוכה מוריד הקב"ה, מלך מלכי המלכים, אוצרות לכל יהודי ויהודי, כל אחד יכול לקחת ולמלא אסמיו מהם, אך עלינו לדעת מה הם האוצרות האלו, מה יכולים אנו לקחת מהחנוכה.

ולהבין כל זאת נפתח בדברי הגמרא (שבת כא, ב) על נס חנוכה, תנו רבנן מאי חנוכה, משנכנסו יוונים להיכל טמאו כל השמנים שבהיכל וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול ולא היה בו אלא להדליק יום אחד נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים לשנה אחרת קבעום ועשאוים ימים טובים בהלל והודאה, ע"כ.

והנה בפשטות צ"ב דהגמ' שואלת מאי חנוכה ומתרצת שהוא לזכר נס פך השמן, ותמוה וכי זהו כל הנס דחנוכה, והרי הרבה ניסים נעשו להם לישראל, דהיוונים גזרו עליהם גזירות קשות ונוראות וכלשון הרמב"ם (הל' חנוכה פ"ג ה"א) שפשוטו ידיהם בממונם ובבנותיהם (וכן במגילת תענית ובעוד מקומות מוזכרים גזירות היוונים שנמשכו זמן מרובה מאד) אך בגמרא לא נזכר מזה כלל, אלא נס פך השמן, והלא דבר הוא.

כנסת הגדולה שעשה גם כן פעולה במעשינו הטובים שאלו החסדים נתגלה בכל שנה ושנה ובכל דור דור ומאירים אלו הנסים לפי גודל מעשיהם אשר עשו הקדמונים שיתגלה תמיד עשאוים יום טוב כגון חנוכה, ופורים, ושלש רגלים" עכ"ל.

וזהו העניין דאיתא בגמרא 'לשנה אחרת' היינו כשראו חז"ל שבהגיע ימי החנוכה בשנה שלאחר מכן שבים ומתעוררים השפעות ואורות הנס שהיה בחנוכה קמא, אז קבעוהו ליום טוב לדורות.

לאיזה נס קבעוהו – נס קיום התורה

והנה לפי כל האמור מתבארים ומאירים יפה דברי הגמרא הנ"ל, דבר דבור על אופנו, דהגמ' שואלת 'מאי חנוכה, וברש"י מבאר וז"ל 'לאיזה נס קבעוהו, והיינו שזאת גופא שואלת הגמרא, הרי היו הרבה מאורעות וניסים בניצחון על היוונים, היה הנס ד'רבים ביד מעטים', והיה גם הנס שהיהודים התגברו על ניסיון היוונים להכניס חכמה חיצונית לישראל, והצליחו לשמר את חכמת התורה בישראל.

ואהא שואלת הגמרא, על איזה מהניסים קבעו את היו"ט דחנוכה, ועונה הגמ' דהיו"ט דחנוכה נקבע על נס פך השמן דייקא, שאמנם היו הרבה ניסים שהתרחשו בשעתו אבל הנס היחיד שהותיר רושם לדורות והשפעתו מתעוררת מחדש כל שנה ושנה, הוא נס פך השמן הרומז להתעוררות הנפלאה של כוח התורה שהיה בחנוכה, שבזכות הארה זו לא הצליחו היוונים 'להשכיחם תורתך'.

וזהו 'לשנה אחרת קבעום בהלל והודיה', שכאשר ראו חז"ל שלשנה אחרת כשהגיעו ימי החנוכה חזרו והתעוררו מחדש אותן השפעות נשגבות והארות בלימוד התורה הקדושה, אז נתגלה למפרע שזהו חנוכה, זהו עיקר הנס ועל כן קבעו לדורות את החנוכה על נס זה בייחוד.

וטמאו כל השמנים

והנה בפזמון 'מעוז צור' שחיבר אחד הראשונים, מזכיר הפייטן 'יוונים נקבצו עליי ופרצו חומות מגדליי וטמאו כל השמנים', ואף כאן יש לדקדק למה מזכיר רק את עניין פריצת החומות והשמנים שטימאו, ולא מזכיר את שאר הצרות שעשו לישראל.

אך לפי האמור 'ובן היטב, דהנה איתא במפרשים ד'פרצו חומות מגדלי' קאי על ה"ג פרצות ב'סורג' שהיה בהר הבית, כמבואר במסכת מידות שהיה בכניסה להר הבית גדר בגובה עשרה טפחים של עצים קלועים שנקראו 'סורג', וב'תוספות יום טוב' שם מבאר דהטעם שפרצו היוונים הסורג דווקא, כי הסורג היה מבדיל בין ישראל לעמים, שעד הסורג הותרה הכניסה גם לגויים, ומשם ואילך לא הורשו ליכנס רק

ישראל, ואת ההבדלה הזאת רצו היוונים לבטל כדי שידמו ישראל לעמים.

ולהאמור יתבאר שפיר העומק הרמוז בזה, דהנה כל ההבדל בין יהודי לגוי הוא רק מכוח התורה הקדושה שעל ידה יהודי מובדל ומרומם מכל העמים, כמו שנאמר בפרשת ואתחנן 'ראה למדתי אתכם חוקים ומשפטים כו' כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים', וכן אומרים אנו 'ברוך הוא אלוקינו שהבדילנו מן התועים ונתן לנו את תורתו' וכן 'אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו'.

אבל היוונים שזממו 'להשכיחם תורתך' רצו לגרום שלא יהיה שום הבדל בין יהודים לגויים, כי בלא התורה אזי באמת ח"ו אין שום הבדל בין יהודים לגויים.

ואמנם כשהגיעו מים עד נפש וכמעט עלה ביד היוונים 'להשכיחם תורתך', אז שלח הקב"ה מלעילא התעוררות והארה מיוחדת לחזק את התורה בעם ישראל, כוחות ותעצומות להתגבר על אלו המבקשים 'להשכיחם תורתך', והתעוררות זו להתגבר על כל המניעות והמפריעים ללימוד התורה, היא מתעוררת כל שנה ושנה בחנוכה.

וכמו שכתב בשל"ה הקדוש שכיון שהיוונים חשבו לבטל תורה, לכן הימים הקדושים האלו ראויים ביותר להתמדת התורה מבשאר הימים, ע"כ. וב'מאור עיניים' איתא עוד וז"ל ובחנוכה היא עת לקרב אדם אל ה' על ידי התורה כמאז ומקדם בימי מתתיהו בן יוחנן כהן גדול, כי אם פך אחד של של שמן היא התורה, ע"כ.

ואגב, מספרים שה'חידושי הרי"ם' זי"ע אמר פעם לחסידים לאחר שהדליק נרות חנוכה שיתיישבו מיד ללמוד, וסיפר להם סיפור מהמגיד מקוונזין זי"ע שפעם לאחר התפילה שאל יהודי אחד "האם ניסית פעם להתיישב ללמוד מיד אחר תפילת 'אתה חונן' איזה הלכה שלא הצלחת ללמוד מקודם".

והתבטא על זה המגיד הקדוש "מאחר שבעיניהם רחוקים שיפעלו, האיך יכולים לפעול באמת", היינו שאם יהודי אינו מאמין בעומק נפשו שלאחר שהתפלל 'אתה חונן' נפתחים בפניו שערי חכמה והבנת התורה שלא זכה להם קודם, איך יוכל לפעול בתפילתו.

ועל זו הדרך רמז ה'חידושי הרי"ם' לחסידיו גם בחנוכה, דיהודי שאינו מנצל את אור והשפעת התורה שיורדת בחנוכה ומתיישב ללמוד באלו הימים, הרי שאינו יודע ומבין מאי חנוכה, וכי איזה שייכות יש לך לחנוכה אם אינך מתיישב ללמוד מיד לאחר ההדלקה".

וכמו שכתב ה'שפת אמת' על לשון חז"ל (שבט כג, א) 'נר חנוכה היה תפוס ועומד לא עשה ולא כלום', היינו שכל יהודי צריך להתעלות ולהתרומם ביומי חנוכה, ואם הנר חנוכה לא הביאו לידי התעלות, רק נשאר כמות שהיה, לא עשה ולא כלום, ע"כ.

העולה מכל האמור שביומי חנוכה פותח הקב"ה אוצרותיו ומרעיף בטובו על ישראל הארות והשפעות של לימוד התורה, בהבנת התורה, בחשקת התורה, בהתמדה בתורה, והתפקיד המוטל עלינו הוא לנצל את הימים ולהכניס האורות וההשפעות בפועל בלימוד התורה בימים אלו.

העובדה שסיפר הרה"ק מקאליב לפני הדה"נ

הגה"צ משאפראן זצ"ל בעל 'תורת אלף' מביא בספרו עובדא שאצל ה'בני יששכר' זי"ע היה איזה יהודי פשוט מבני אונגארן שעוד זכה להיות אצל הרה"ק רבי אייזיק קאליבער זי"ע וסיפר אותו יהודי שהיה פעם אצל הרה"ק מקאליב בחנוכה לפני הדלקת נרות ופתח הרה"ק וסיפר סיפור זה.

היה איזה יהודי כפרי פשוט שהיה קצת בעל ממון ולקח לבתו חתן בן תורה, אמנם לימים נתעשר מאוד ונעשה גביר עצום ובעת שהגיעה בתו השנייה לפרקה רצה לקחת לה חתן עילוי מפורסם, נסע עם חתנו הראשון לישיבה הגדולה וביקש מהראש ישיבה את העילוי של הישיבה ולקחו כחתן לבתו.

בעת כתיבת התנאים תפס עצמו שהמנהג הוא שהורי החתן והורי הכלה חותמים על שטר תנאים אך הוא לא יודע כלל לחתום, כי אינו יודע האותיות ואיך יסדר, אמר לו חתנו הראשון אל תדאג, אני אלמדך לחתום את שמך (שמו של הכפרי הנ"ל היה 'לוי'), תחילה תעשה קו ארוך, אחר כך קו יותר קצר יותר, ולבסוף תעשה קו קטן, א שטריוכל.

אמנם אותו כפרי שהיה עם הארץ התבלבל ובעת חתימת שמו עשה קודם נקודה קטנה ואחריה קו יותר ארוך ולבסוף קו ארוך מאוד. וסיים אותו יהודי בפני ה'בני יששכר' שאת המעשה הזה סיפר הרה"ק מקאליב לפני הדלקת נרות חנוכה אך אינו מבין מה שייכות המעשה הזה לחנוכה.

והתלהב ה'בני יששכר' באמרו שבמעשה הזה טמונים כל ענייני חנוכה, כי האיש הזה היה נקרא 'לוי' והחליף את כתיבת שמו עד שנעשה בהיפוך אותיות 'לוי' ע"כ.

וכדי להשלים את העניין כפי הבנתנו, י"ל על פי האמור דכל הנס חנוכה הוא ניצחונם של החשמונאים שהיו משבט לוי הרומזים לתורה הקדושה כמבואר ב'קדושת לוי', שהם היו לומדי התורה שניתנה על ידי משה רבינו מבני שבט לוי, כנגד היוונים שביקשו 'להשכיחם תורתך'.

והנה יהודי המבקש להינצל מחכמה יונית ולא להיכשל בטומאתם, אין לו דרך אחרת כי אם להידיבק בתורה הקדושה, שהיא הדרך היחידה לטהר ולזכך את האדם ולהתגבר על טומאת היוונים, אך בלי התוה"ק אי אפשר להגיע להשפעות של חנוכה, של התגברות וניצחון על היוונים.

וזה הרמז במעשה הנ"ל שאותו עם הארץ שלא היה דבוק בתורה לא עלה בידו לכתוב 'לוי' ונהפך לו 'לוי', כי כשאין קשורים

ודבוקים בתורה אין את הדרך להשיג את ההשפעות של החנוכה, ודו"ק.

זאת חנוכה

על כל פנים מכל האמור רואים אנו שח' יומי חנוכה עניינם והשפעתם היא אור התורה, וכמו שכתב ה'קדושת לוי' שבימים אלו יורדים השפעות ואורות ומי שאינו מקבל היינו השפעות של לימוד התורה, ואפשר לראות בחוש שבימים אלו יש קצת

לנו לנצח נצחים, מי שלא מנצל וממלא אסמיו באוצרות אלו לכסיל ייחשב. זאת עלינו לדעת בעמדנו בימי החנוכה, וכמליצת ה'תפארת שלמה' על דברי הגמ' 'מאי חנוכה דתנו רבנן', מהו חנוכה, מה עניינו, 'דתנו רבנן', לשבת ולשנן ולעסוק בתורה הקדושה, ואת ההארה הזאת צריכים אנו לקחת עמנו מימים אלו. השי"ת יעזור שנזכה לקחת את אור החנוכה עמנו ונזכה ל'וטהר ליבנו ולעבדך באמת'.

התרשלות בלימוד התורה, והא גופא מוכיח שהבעל הדבר עושה הכול כדי שיהודים לא ינצלו כראוי ההשפעות היורדות בימים אלו בלימוד התורה, ותפקידנו הוא אדרבה להרבות בלימוד התורה יותר מכל הימים. והרי אנו יודעים שכל הבריאה, כל שליחותנו לעולם הזה, הוא כדי להכין לעצמנו את העוה"ב לנצח נצחים, ולזה אי אפשר להגיע רק על ידי התורה הקדושה, וא"כ כאשר נפתחים כאלו ח' ימי אורה זו תורה שיאירו

"הנלים המשחיתים הם ה'להעבירם מחוקי רצונך' שבדורנו"

דברים מבעירי לבבות מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א על החובה להילחם ולהרחיק את הכלים המשחיתים

בשוה"ט זאת חנוכה תשפ"ב

אמת שהרבה יהודים היו נהרגים במלחמה זו, אך על ידי פעולה זו היה נחלש ומתמעט כוח השטן, אך מאחר שלא היה מי שימסור את נפשו במלחמה, לכן התחזקו היבסקים כנגדם, ע"כ.

ולענייננו, הדברים אמורים לגבי הכלים המשחיתים שהם הם ה'מעבירים על חוקי רצונך' שבדורנו, כפי שמעידים וזועקים כל הרבנים והעוסקים בעניין זה, שכלים אלו הם הגורם העיקרי בימינו להעביר יהודים על הדת רח"ל.

מצויים אנו כעת בימי החנוכה שהם הזמן הראוי לכל יהודי לקבל על עצמו, להתחזק, לקדש מלחמה במסירות נפש כנגד כל דבר הנכלל ברצונם של היוונים להחשיך את עיני ישראל על ידי ה'להעבירם מחוקי רצונך'.

השטן, העמלק הגיע בדורנו בהתלבשות חדשה, בדמות הכלים המשחיתים האלו, להעבירנו על הדת, וחובתנו היא להילחם בזה בכל תוקף.

ברצוננו להודיע כאן קבל עם ועדה, שכל ההיתרים שניתנו בעבר למחזיקי המכשירים האלו לצורכי פרנסה וכדו' בטלים ומבוטלים מהיום והלאה, ומי שמוכרח בכל זאת להחזיקם יפנה ל'ועדת הרבנים' לחדש את ההיתר באופנים ובכללים היותר זהירים.

כלל ישראל הרי זקוק לכל כך הרבה ישועות, לכל כך הרבה זכויות, השי"ת יעזור שבזכות הקבלות הטובות שנקבל כאן להילחם כנגד החושך, כנגד ה'להעבירם מחוקי רצונך', בזכות זה נזכה לכל ההשפעות הטובות, לבני חיי ומזוני, עם כל הישועות, לזיווגים הגונים, נחת מהילדים ברו"ג.

ובכוח זה נזכה שההארות של ימי החנוכה, כדאיתא בספרים הק', ימשיכו לכל השנה בגשמיות וברוחניות.

בתעניות ותפלות, ולא היו צריכים לעשות פעולה בעצמם, רק בטחו בה' שיעשה להם נס.

אבל בחנוכה שהיתה גזירה רוחנית, כמו שאומרים בתפלת ועל הנסים "להשיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך", וכמו שאמרו ז"ל (שבת כא, ב) שהיונים טמאו כל השמנים, וכן אמרו (ב"ר ב, ד) וחושך זה גלות יון שהחשיכה עיניהם של ישראל בגזירותיהן שהייתה אומרת להם כתבו על קרן השור שאין לכם חלק באלקי ישראל, לכן לא היה די בתעניות ותפלות, רק היו צריכים למלחמה ממש, עכד"ק.

וכן איתא גם ב'לבוש' (או"ח סימן תע"ד) בטעם הדבר שבפורים נקבעה השמחה במאכל ומשחה, ואילו בחנוכה העיקר הוא הלל והודאה, כי בחנוכה הייתה הגזירה על ענייני רוחניות, ולכן גם השמחה היא ע"י רוחניות, בהלל ותפילה והודיה להשי"ת.

וראיתי להגה"צ רבי אלחנן וסרמן זצוק"ל הי"ד (קובץ מאמרים, עמ' רס"ג) שכתב גם כן כדברים הללו בעניין ימי החנוכה, ומביא בתוך דבריו דבר נורא מה'חפץ חיים' זי"ע שהתבטא בתקופה שהתחילו גזירות השמד של היעוועסקע'ס ברוסיה שהעבירו על הדת המוני יהודים רח"ל.

ואמר ה'חפץ חיים' בלשון זו: טעות הייתה ביד יהודי רוסיה, כי מיד כשהתחילו הגזירות היו היהודים מחויבים לצאת למלחמה כנגדם במסירות נפש ולא להיכנע - בשעת עס האבען זיך אנגעוהויבן די גזירות פון די יעוועסקע'ס האבן יודען געדארפט ארויסגעהן געגן זיי אויף מלחמה במסירות נפש.

והוסיף ה'חפץ חיים', אמת עס וואלט'ן טאקע אסאך יודען נהרג געווארען - הן

עומדים אנו ב'זאת חנוכה', ב'שפת אמת' איתא שיום זה כולל בתוכו את כל הארות ימי החנוכה, זהו עיקר החנוכה, ובספרים הק' כתבו שהוא יום המסוגל לישועות וסגולות לפרנסה ולזש"ק, יום עם השפעות גדולות שאפשר לפעול בו גדולות ונצורות, להמשיך ולקחת, 'מיט נעמען', את השפעות ואור ימי החנוכה לכל השנה בעז"ה.

כ"ק אאמו"ר זי"ע דקדק בלשון התפילה 'מסרת גיבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים, וטמאים ביד טהורים וגו'', שצריך להבין למה בנס חנוכה נדרשו ישראל לצאת ולהילחם כנגד היונים, ורק אז נעשה להם הנס שנפלו גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים כו', ואילו בפורים נעשה נס בלא מלחמה, רק ע"י צום ותפלה.

ותירץ אאמו"ר ביסוד גדול, כאשר מדובר בגזירה על עניינים גשמיים, אז הדרך לפעול כנגדה הוא ע"י צום ותפילה ולהתחזק בביטחון בהשי"ת שיעשה נס. אך כאשר יש ח"ו גזירה על עניינים רוחניים, אז לא די בתפילה וביטחון, אלא חובה לעשות פעולות ולהתייגע כדי להתגבר עליהם.

ומטעם זה מצינו דהנה כשהיו ישראל במצרים לא יצאו להילחם במצריים, אלא זעקו לה' ונעשו להם ניסים במצרים ועל הים, לעומת זה כאשר בא עמלק להילחם עם ישראל ברפידים אמר משה ליהושע (שמות טז, ט) בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק.

וזהו משום שמלחמת עמלק הייתה מלחמה רוחנית, וכמ"ש (דברים כה, יח) אשר קרך בדרך וגו', ולכן היו צריכים לעשות פעולות בעצמם, ולצאת ממש למלחמה.

וזהו העניין שבפורים שהייתה הגזירה בגשמיות, כמ"ש (אסתר ג, יג) להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים, היה די

שוה"ט ליל שב"ק פרשת וישלח בית שמש, תשפ"ד

ויירא יעקב מאוד ויצר לו וגו' (לב, ח). ידועה השאלה למה נתיירא יעקב אבינו ע"ה, והרי היה מובטח מהשי"ת כשיצא מארץ מולדתו (לעיל, כח, טו) 'והנה אנכי עמך ושמרתיך בכל אשר תלך והשיבותיך אל האדמה הזאת', וא"כ מה מקום לפחד ומורא יש כאן.

וכ"ק מרן אדמו"ר זי"ע ביאר בקדשו על פי דברי ה'בית אהרן' על הפסוק (להלן לב, כז) גבי שרו של עשיו שנאבק עמו יעקב עד שאמר לו 'שלחני כי עלה השחר', ואמר לו יעקב 'לא אשלחך כי אם בירכתני', ואמר על זה ה'בית אהרן' שיעקב אבינו ע"ה היה רוצה צו פאר זארגין - לדאוג בעד בניו עד עולם, ע"כ.

ועפי"ז פירש אדמו"ר העניין שנתיירא יעקב, דלא על עצמו היה דואג דהא הוא מובטח היה מהשי"ת כנ"ל, אלא עיקר דאגתו ותפילתו הייתה עבור בניו אחריו, שגם אם חלילה יתמעטו זכויותיהם ויהיו בבחינת 'קטנתי מכל החסדים', אזי גם אז יזכו לנצח את אויביהם, דמעשה אבות סימן לבנים, וזאת הייתה כוונת יעקב לעורר נצחו לדורות הבאים, ע"כ.

וכן כתב ה'ישמח ישראל' בשם אביו הרה"ק ר' יחיאל מאלכסנדר זי"ע על השאלה הנזכרת, מפני מה נתיירא יעקב והרי היה מובטח מהשי"ת, ופי' שסברת יעקב אבינו ע"ה הי בדברי הקב"ה שאמר לו 'ואנכי אהיה עמך', על דרך הכתוב (ד"ה ב, ה, ד) 'עמכם בהיותכם עמו'.

וזה היה הבטחת הקב"ה 'והנה אנכי עמך', שאם אנכי אהיה עמך שאתה תהיה דבוק בי אזי אהיה עמך לשמרך, וזה היה יראת יעקב אבינו ע"ה שכיון שראה שנפל עליו היראה מזה עצמו נתיירא, וזה הוא הפירוש של 'וירא ויצר', וירא מזה עצמו ויצר לו.

וכמו שמבואר ב'חובת הלבבות' (פרק ו' שער האהבה) שמי שדבוק באמת בהקב"ה אינו מתיירא משום דבר ומעשה בחסיד אחד שהיה ישן במדבר, במקום חיות רעות, ועברו עליו שיירא מזויינים ושאלהו איך אינך מתיירא לנפשך להתלונן בצל המוות, והשיב להם שחרפה הוא לו לירא משום דבר זולת מהקב"ה.

וזה היה יראת יעקב אבינו ע"ה שכיון שראה שיש לו יראה ממילא הבין שאינו דבוק בהקב"ה באמת ועל אופן כזה לא הבטיח לו הקב"ה וכיון שראה כן התחיל להתפלל 'הן אמת קטונתי מכל החסדים וכו' הצילני נא כו', והתחיל להתנצל עצמו בתפילתו שמוכרח הוא להתפלל אף שירא שמא גרם החטא והוא מלוכלך בעוונות מ"מ אין לו עצה אחרת רק להתפלל, ואל ימתין עד שיתקן העוונות והפשעים בסיגופים, כי אם לא יתפלל ירא פן יבוא והיכני אם על בנים.

וכמבואר בספרים הק' למשל אם אחד הי' במלחמה וחבירו יקום עליו ורצחו ויכנו באחד מאיבריו, אזי בל יעמוד את עצמו במקום שונאיו להניח רטיה על מכתו כי בתוך כך יגביר שונאו עליו ויכנו נפש, רק ימלט כצפור מפח יקוש ולא ישגיח על מכותיו האנושים לחבוש מזורו עד יבא למקום מנוחה מאויביו.

ומעשה אבות סימן לבנים, שכן יעשו כשיהיו ח"ו מלוכלכים בחטאים ועוונות, יתפללו ויזעקו אל ד' והוא יענם, והתפילה יהיה כמו שביקש יעקב אבינו ע"ה 'ואתה אמת', היינו למען שמך שאתה הבטחת לנו עכ"ל ק.

ומוסיף ה'ישמח ישראל' על דברי אביו הק', שכל זה היה בכוונת מכוון ובהשגחת מסבב כל הסיבות שתיפול יראה כזאת על אבינו הזקן אשר היה באמת צדיק גמור וירא בתכלית היראה וצורתו חקוקה בכסא הכבוד, למען יבטח בד' בביטחון כזה ויתפלל אליו

תפלה כזו על מדרגה כזאת, למען יהיה סימן טוב לבנים בעת שיהיו באמת בשפל המצב, ויביט ערכם כי אין להם מצח להרים ראש להתפלל, יבטחו בשם אלקיו וישענו באלוקים כדרך שעשה יעקב אבינו ע"ה, ועל ידי הביטחון הזה יושעו בישועה שלימה.

וכמבואר במד"ר פרשה זו על הפסוק 'ורוח תשימו בין עדר ובין עדר', אמר יעקב אע"ה בשעה שיהיו הצרות באים על בני לא תביא אותם זה אחר זה כו', באותה שעה נשא יעקב את עיניו וראה את עשו שהוא בא מרחוק ותלה עיניו למרום ובכה וביקש רחמים מלפני הקב"ה ושמע תפלתו והבטיחו שהיא מושיעו מכל צרותיו בזכותו של יעקב שנאמר 'ענך ה ביום צרה ישגבך שם אלקי יעקב'.

ופי גם כן כ"ק אדמו"ר זצ"ללה"ה (הרה"ק ר' יחיאל) זי"ע שראה יעקב את עשו בא מרחוק, היינו לא תיכף בקרוב יבוא לעשות רעה לבניו ח"ו רק ברבות הימים עכ"ל ק, ובשעה שיהיו בניו בחי' 'מרחוק', מהקב"ה ולא בבחי' קרוב, אז ח"ו יהיה לעשו שליטה עליהם ועל זה התפלל ותלה עיניו למרום, וממשיך עוד לבאר העניין.

ומסיים ה'ישמח ישראל', יהי רצון שנוכל לחזק ולבטוח בד' באמת, ואז יאיר לנו ד', והיה לאור עולם עתה בעת המשכת לעת ערב יהי אור, עכ"ל.

והנה דברי ה'ישמח ישראל' עולים בקנה אחד עם דברי אדמו"ר זי"ע האמורים, שכל מה שפעל יעקב והתפלל באותה שעה היה בשביל בניו אחריו לדורות הבאים שיתמעטו זכויותיהם, וה'ישמח ישראל' מוסיף שהשי"ת ברחמיו סיבב שיעקב יעקב לידי פחד ומורא ויתפלל להשי"ת מתוך בחינה זו, כדי שאף אנו בדורות חשוכים אלו נוכל גם כן להתפלל אל ה' אלוקינו אע"פ שאנו בשפל המצב ולבטוח בו בכל ליבנו ועי"ז נזכה לישועה שלימה בעז"ה.

ברכת משה

חנוכה

למסור נפשו בכל אופן, ואפילו שלפי ראות העין אין הפעולה לפי מהות הגזירה. וזהו שמצינו שבנס פורים שהיתה הגזירה גשמית "להשמיד ולהרוג" בא הנס על ידי אסתר הצדקת בדרך רוחנית על ידי צום ובכי, ואילו בחנוכה שהגזירה היתה רוחנית "להעבירם מחוקי רצונך" בא הנס בדרך גשמית על ידי מלחמה של חשמונאי ובניו, רבים ביד מעטים, וזהו כדי להורות לנו שכדי לפעול ישועה ולצאת מתוך הצרה לרווחה צריכים להסיח דעת מעצם מהות הגזירה שבאה על ישראל, ולהיות מוכן למסירות נפש בין בגשמיות ובין ברוחניות.

והענין הוא דהנה האדם מוכן למסירות נפשו בדרך ובדבר שנראה לו, דהיינו שאם הצרה ח"ו היא גזירה גשמיות, ולפי ראות העין צריך לפעול פעולות גשמיות כגון מלחמה וכדומה, הרי רק בזה האופן יהיה האדם מוכן למסירות נפשו, ולהיפך כשהצרה היא ח"ו רוחנית, ולפי ראות העין נראה שצריך לכך פעולות ומסירות נפש באופן רוחני, הרי דווקא בזה האופן יא האדם מוכן למסור נפשו על כך.

אכן מהניסים הגדולים של חנוכה ופורים למדנו דכדי לפעול הישועה להושיע את ישראל מצרתם צריך להסיח דעתו ממהות הגזירה ולהיות מוכן

להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך (ועל הניסים) הנה בחנוכה שלא גזרו עליהם להרוג ולהשמיד רק שהיתה הגזירה צרות ושמדות כדי להמיר דתם להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך (עיי' בלבוש סימן תרע סעיף ב'), נעשה הנס על ידי מלחמה של רבים ביד מעטים, ובפורים שהיתה הגזירה להשמיד להרוג ולאבד ואפילו המירו דתם ח"ו לא היה מקבל אותם היה הנס על ידי צום ובכי ולא במלחמה, להורות לנו דלהושיע את ישראל מצרתם צריך למסירות נפש בין ברוחניות ובין בגשמיות וכן שעליהם להסיח את דעתם ממהות הגזירה.

הרב שמעון טיקוצקי

מדי שנה בהתקרב ימי החנוכה המאירים, עולים ונוזכרים בלב כל אנ"ש מעמדי הדלקת הנרות של כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע אשר אור יקרות שרר במחיצתו בהני ימי מעלייתא. כמו מאלי שבו ומדהדה באוזנינו קולו של רבינו, כבן המתחטא לפני אביו, בעת אמירת הברכות: 'להדליק נר חנוכה', שעשה ניסים לאבותינו.

לב מי לא יהמה להיזכר באותם הימים המבורכים, בחלוקת ה'חנוכה געלט' כשרבינו מחלק לכל אחד מגדול ועד קטן במאור פנים ובשמחה; ההדלקה בערב 'שבת חנוכה' שהתקיימה בביתו של רבינו והייתה בעלת צביון מיוחד במינו; בשולחנות הטהורים של ימי החנוכה, שוה"ט ראש חודש טבת, וכמובן הטיש של 'זאת חנוכה' שהיה אפוף בשמחה והתעלות מיוחדת במינה, יום טוב בפני עצמו.

בשורות הבאות מובאים שביבי אש וגיצים בוערים של תיאורים וזיכרונות קודש מימי החנוכה בצל רבינו, כפי ששמענו בימים אלו מפי חשובי אנ"ש שליט"א, קראו ותחי נפשכם!

תורה וגמילות חסדים לפני ההדלקה

כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע נוהג היה להדליק את הנרות בשעה קבועה, ברוב השנים הייתה זו השעה 8 בערב. פעמים נדירות לאורך שנות הנהגתו אירע שהתעכב לצאת להדלקת הנרות, על שתיים מהם שומעים אנו בשיחה מיוחדת עם המשב"ק הרה"ג ר' שלמה זלמנוביץ שליט"א: שנה אחת כבר הגיע זמן ההדלקה הקבוע, בית המדרש התמלא קהל גדול, רבינו רצה לצאת מחדרו להדלקת הנרות, אבל אז אמרו לו כי האוטובוס מירושלים תקוע בפקקים הגדולים בכביש גהה, ובו נמצאים כמה מחשובי וזקני אנ"ש, כמו הרה"ח ר' ישראל קאפ זצ"ל.

כיון ששמע זאת רבינו המתין בחדר כמה דקות, ואז שבו ואמרו לו כי עדיין לא הגיעו החסידים וכי הדבר יארך עוד עשר דקות בערך, או אז נטל גמרא לידיו והחל ללמוד בחדרו, כשבכוונתו ללמוד כעשר דקות עד שהקהל גיע.

כוח העיון והריכוז של רבינו בלתי ניתן לתיאור... הציבור הירושלמי כבר הגיע לבית המדרש כעבור עשרים דקות, אבל רבינו עוד היה שקוע בלימודו משך ארבעים דקות נוספות, כך חלפה לה שעה תמימה של לימוד בכל הריכוז כשרבינו מופשט לגמרי מכל מושג של זמן.

כשאמרו לו שאנ"ש מירושלים כבר הגיעו הביט בשעון וניתר ממקומו בהשתוממות, "מה? כבר עברה שעה? ומיד יצא להדלקה. הקהל הגדול שהמתין בסבלנות לא תיאר לעצמו שרבינו התעכב בגלל שקיעתו העוצמה בלימוד... (מובא

בספרו של הרה"ח ספרא רבא ר' יאיר וינטוק שליט"א, 'הרבי הקדוש מלעלוב').

ושוב, לשנה אחרת, שוב אירע שרבינו התאחר להיכנס להדלקת הנרות, ומעשה היה כך היה: לפני ימי החנוכה נכנס אל רבינו יהודי וסיפר לרבינו שהוא מנסה להתקבל כעת לעבודה באחד מארגוני הקירוב המפורסמים, וביקש מרבינו שיעזור לו.

אותו יהודי הזכיר כי ארגון זה פועל תחת נשיאותו של הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן זצוק"ל וכי אם רבינו ידבר עמו ויבקש שישפיע על ראשי הארגון לקבלו, יהיה לו הדבר לעזר גדול.

כשמע על כך רבינו ביקש מיד מהמשמשים בקודש לקבוע עבורו פגישה עם הגרא"ל. השעה שנקבעה הייתה בשעה שבע וחצי בערב, חצי שעה לפני זמן הדלקת נרות של רבינו.

באורח יוצא דופן, ולמרות שהיה מקפיד תמיד להדליק בשעה זו, כיון שמדובר היה בלסייע ליהודי ברנסה, השתנו מיד כל השיקולים. רבינו הסכים על אתר לקבוע את הפגישה בשעה זו ואכן, באותו ליל חנוכה עלה לביתו של הגרא"ל וביקש ממנו למען אותו יהודי הזקוק לפרנסה.

הפגישה התאחרה ונמשכה, כשבינתיים בית מדרשו של רבינו הולך ומתמלא בקהל גדול שתפס את מקומו ומתפלל לנוכח הדקות שנוקפות, בשעה מאוחרת הגיע רבינו וניגש מיד להדליק את המנורה, כשרק בודדים יודעים בשעת מעשה היכן התעכב רבינו בשעה האחרונה, בגמילות חסד לסייע ליהודי למצוא מקור פרנסה.

בשליחותו של הרבי מלעלוב

מי שהיה השליח בין רבינו לבין הגרא"ל באותה פגישה בליל חנוכה הוא הרה"ח ר' נפתלי צבי ברנשטיין שליט"א, שזכה לקרבה מיוחדת אצל רבינו וכן אצל רבו הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, ואנו מבקשים לשמוע ממנו מכלי ראשון על השתלשלות העניינים, וכך הוא מספר:

באותה שנה ביום שלישי של חנוכה פנה אליי רבינו וביקשני לתאם עבורו פגישה אישית עם הגרא"ל שטיינמן. כמובן שמיד ניסיתי לקבוע את הפגישה אך לצערי הדבר לא עלה בידי, למחרת לאחר מנחה פונה אליי רבינו ושואל אותי מה עלה בדבר?

אמרתי שעדיין לא עלה בידי לדבר עם בני הבית וכו'. רבינו התפלל ושאל אותי: 'ומדוע לא הלכת בעצמך לביתו של הגרא"ל', בשמעתי את הדברים הבנתי את גודל הדחיפות ומיד יצאתי בעצמי לביתו של הגרא"ל, היה זה בסביבות השעה שבע בערב.

הגרא"ל היה אז באמצע מסירת שיעור בביתו, מיד כשנכנסתי וראה אותי קיבלני בחיוך ובחמימות: 'אה, ר' נפתלי הגיע, לבטח הביא עמו דברים מעניינים'. פתחתי מיד כי בא אני בשליחותו של הרבי מלעלוב וכי ברצונו להיפגש עם ראש הישיבה.

מתי רוצה הרבי לבוא? שאל הגרא"ל. 'מתי שהראש ישיבה יגיד' השבתי. נענה הגרא"ל כי תיכף עומדים להתפלל מעריב בביתו ולאחר מכן יוכל לקבל את פני רבינו, וכן התעניין אצלי מתי והיכן הרבי מדליק נרות וכו'.

חזרתי מיד ומסרתי את התשובה לרבינו, ואכן מיד יצא רבינו עם נהגו המסור הרה"ח ר' ישראל וייס שליט"א לביתו של הגרא"ל.

את מה שהתרחש בתוך הבית רשמתי באותו יום מפי הרה"ח ר' ישראל וייס שליט"א שנכח באותה פגישה, הוא סיפר שמיד כשנכנס רבינו לחדר קם הגרא"ל ממקומו, ואמנם לא מסוגל היה ללכת בכוחות עצמו כי היה אז בחולשה, אך התאמץ להחזיק במתקן מיוחד ולקום ממקומו לכבודו.

רבינו הגיש להגרא"ל את ספרו 'הר בשן' על הרמב"ם שהביא עמו, כשהוא מתנצל 'בימי נעויותי כתבתי קצת חידושי תורה, אולי הראש ישיבה יהנה מזה'. הייתה זו אחת הפעמים הנדירות בהם הציג הרבי את ספרו בפני מאן דהו, שכן כל ימיו הסתיי והצניע את ספרו וזהות מחברו, אך כאן חרג מדרכו לטובת העניין לשמו בא.

הגרא"ל נטל את הספר בחביבות ורשם עליו בכתב ידו 'שטיינמן, חזון איש 5'. לאחר מכן שטח בפניו רבינו את הסיבה לשמה הגיע לסייע לאותו יהודי בענייני פרנסה (מספאת קוצר הזמן לא נוכל להאריך בכל פרטי אותה פגישה, ועוד חזון למועד א"ה לספר עליה בהרחבה).

להדליק בבית המדרש

מספר הרה"ח המפואר ר' מרדכי גלבשטיין שליט"א: בשנים הראשונות להנהגתו היה אדמו"ר זי"ע מדליק נרות חנוכה בביתו, תחילה במעונו ברחוב רבי לוי יצחק מברדיטשוב ולאחר מכן ברחוב ברויאר. עם השנים גדל העולם והצפיפות בעת ההדלקה הגיעה לשיאים.

כאשר הושלמה בניית בית מדרשו של רבינו בשיכון ה', הרחבתי עוז ואמרתי לרבינו זי"ע, כי כעת כשיש בית מדרש רחב ידיים שמא יואיל רבינו להתחיל להדליק נרות בביהמ"ד שלו, כמנהג עוד הרבה צדיקים ואדמו"רים מקדמת דנא.

אך רבינו, עם כל כמה שכאב לו שה'עולם' צריך להידחק, לא יכול היה למצוא צד היתר לעצמו לכך, באמרו 'דער טאטע האט דאך געצינדן אין שטוב - אבי כ"ק מרן אדמו"ר ה'ברכת משה' זי"ע הרי הדליק בביתו ולא בביהמ"ד, וכי כיצד יכול אני לשנות ממנהג אבי הק"...

במשך כמה וכמה שנים עמד נידון זה על שולחנו של רבינו, כשהוא עצמו מברר אודות מנהגי הצדיקים שהדליקו נרות בבית מדרשם, זכורני שפעם אף ערך שיחה על כך עם ידידו ורעו יבלחט"א כ"ק גאב"ד מאקווא שליט"א והתעניין אצלו איך היה נהוג אצל בית אבותיו, וכן שאל כמה וכמה 'חסידים רבנים' בעניין זה.

ועדיין לא היה ליבו של רבינו שלם להדליק בבית המדרש עד שבאחת השנים הסכים לשלוח לשאול את פי גאון הדור מרן ה'שבט הלוי' זצוק"ל, ואכן תשובתו הייתה ה'מכה בפטיש' להסכמתו של רבינו להדליק בבית המדרש.

ה'שבט הלוי' השיב כי רבינו יכול להדליק בביהמ"ד והוסיף שיאכל מדי ערב סעודה בחדרו הצמוד לביהמ"ד, ובכך ייחשב כמדליק בביתו, ואכן היה מנהגו של רבינו שהיה מדי ערב יושב

לטעום בחדרו, ולפעמים גם נטל ידיו, וזכורני שפעם גם ישן רבינו בחדרו קמעא בימי החנוכה, כדי שייחשב המקום כבית. אגב, מוסיף הרה"ח ר' מרדכי שליט"א, א, כשהחל רבינו להדליק בבית המדרש החל להעמיד את המנורה באופן שונה מבשנים קודמות, כך

שחצי המנורה ניצבת בבית המדרש וחציה הימני עומד בחלל מפתן החדר, על פני רוחב המשקוף ולא במלואו (וכפי הנראה כשהדליק בביתו לא התאפשר לו הדבר, אך כעת יכול היה להדר ולהעמידה באופן זה).

בכלל, מציין הרה"ח ר' מרדכי שליט"א, כל עניין הדלקת נרות החנוכה אצל רבינו היה אפוף כולו בדקדוקי הלכה והידורים וחיוב מצוה, הן במקום הנחת המנורה, הן בגובהה, כל תג ותנועה של רבינו בהדלקת הנרות היו תורה שלימה.

כך למשל היה נזהר מאוד שלא להניח את המנורה על הקרקע, והיה מניח דרגש מיוחד, ועליו מגש ועליהם עמדה המנורה, וכן כאשר קנו לו מנורה חדשה (ראה להלן) ביקש מראש שיוודאו שגובהה לא יעלה על עשרה טפחים בצירוף המגש והכיסא שעליו תעמוד המנורה, כמו שנפסק בשו"ע (תרע"א, סעיף ו') 'ומצוה להניח למטה מעשרה טפחים'.

ההכנה למצוה

מספר הרה"ח ר' משה לוסטיג שליט"א מעיה"ק צפת: בעודי בחור צעיר הקדמתי פעם להגיע לבית מדרשו של רבינו להדלקת הנרות, ביהמ"ד היה עדיין ריק מאדם וכך זכיתי להיכנס לחדרו של רבינו בעת שהכין את המנורה, היה זה מעמד רווי הוד לחזות ברבינו יוצק את השמן למנורה מתוך חיוב מצוה שאין לתאר, זכורני שתוך כדי כך נכנס אחד לחדר ורבינו פנה אליו ואמר לו בנהרה: "ההכנה למצוה גדולה יותר מהמצוה..."

ולאחר שסיים להכין את המנורה הכניסה רבינו לבית המדרש מוכנה להדלקה כדרכו בקודש.

הבני בשעת הדלקת הנרות

מספר הרה"ח ר' יואל עקיבא אייגר שליט"א:

עבודת קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר ז"ע בהדלקת נרות חנוכה הייתה חבויה מעין כל, לרוב היה מסתיר בידו את פניו לאורך מעמד ההדלקה כך שאיש כמעט לא ראה את הדמעות שזלגו מעיניו ונספגו בדיקנא קדישא דיליה, אך הייתה פעם נדירה בשנת תשנ"ח, אז חזר הרבי לארץ ישראל בערב חנוכה, לאחר ששהה בארה"ב לרגל שמחת נישואי אחד מנכדיו שליט"א.

בערב שבת חנוכה הדליק הרבי את הנרות בביתו בקומה העליונה, מיד לאחר מעמד ההדלקה ניגש אליו הגה"ח רבי שלמה ויינשטוק זצ"ל, נו"נ לרבוה"ק, שהגיע לישבת חנוכה בצל הקודש, הרבי נתן לו את ידו לשלום והוא התעניין בשלום הרבי (הרבי היה חלוש מאוד בהגיעו מארה"ב) הרבי השיב לו על שאלתו כי "הוא מרגיש בטוב.

לאורך כל השיחה הזו, שהתקיימה רגע לאחר הדלקת נרות חנוכה, הייתה נסוכה על פני קדשו של רבינו ארשת של שמחה ומאור פנים נפלא, אך מעיניו לא הפסיקו לזלוג נהרות של דמעות ללא הפוגה, היה זה מחזה שלא יישכח לעולם - צוהר לעבודת ההדלקה של רבינו שכאמור, בדרך כלל, הייתה נסתרת מעיני כל העומדים סביבו.

המנורה החדשה: זה קלי ואנווהו

מספר המשב"ק הרה"ג ר' שלמה זלמנוביץ שליט"א: באחת השנים התרחשה גניבה בביתו נאוה קודש וכל כלי הכסף שהיו ברשותו נעלמו באישון ליל ובתוכם מנורת החנוכה. זכור לטוב הרה"ח ר' שמואל ליאני שליט"א ממקורביו של

כי נר מינורה והורה אור

שביבי קודש מהדלקת נרות חנוכה אצל

כ"ק מרן אדמו"ר ה'ברכת משה' ז"ע

עשרה יוחסין מול הנרות

סיפר לנו הגה"ח ר' חיים ישראל הורוביץ שליט"א מעיה"ק צפת: בבחרותי זכיתי להסתופף בצילו של כ"ק מרן אדמו"ר ה'ברכת משה' ז"ע בשבת חנוכה, היה זה בימי שהותו של רבינו בעיה"ק טבריה בשנת תשל"ט ואני הקדמתי והגעתי כבר ביום חמישי וזכיתי לנכוח בעת הדלקת הנרות. רבינו העלה את הנרות בלהב אש ולאחר מכן אמר שבע פעמים 'ויהי נועם' ומיד לאחר מכן התיישב ללמוד גמרא מול הנרות, זכורני שהייתה זו גמרא מהדורת 'ועד הישיבות', מסכת קידושין, פרק 'עשרה יוחסין', וכך ישב ולמד בגמרא הק' מול נרות המנורה, המחזה עשה עליי רושם גדול שנחקק בעצמותיי.

יש להם על מי שיסמוכו

מספר הרה"ח ר' שמואל פרוש שליט"א מחשובי אנ"ש ומעתיקי השמועה בחצה"ק: בשולחן הטהור 'זאת חנוכה' שנת תשל"ב הדליק כ"ק מרן אדמו"ר ה'ברכת משה' ז"ע סיגריה ובתוך כך פנה אל הגה"ח ר' אליעזר שיפמן זצ"ל מחשובי חסידי קרלין וביקש ממנו שיספר איזה מעשה צדיקים (כדרכו בקודש בעת שהיה מעשן סיגריה).

פתח רבי אליעזר וסיפר ששמע מהחסידי ר' חיים מענדיל זצ"ל, מגדולי חסידי קרלין, שהרה"ק ר' אשר הראשון מסטאלין ז"ע היה פעם אצל הרה"ק הרבי ר' ברוך ממעז'בוז בעת שהדליק נרות חנוכה, ובראותו את ההדלקה שלו בכה ואמר: "כאן, אצל הרה"ק ממעז'בוז) יש יהודי קטן קומה, מנורה קטנה, והברכה יוצאת מפיו בשקט, והיא הולכת ומאירה בכל העולמות.

"ואילו אצלנו? המברך גבוה, והמנורה גדולה, והברכה נאמרת בקול רעש גדול, ועם כל זה מי יודע - א קליין אידל'ע, און א קליין שטעטיקיל, א שטילע ברכה, און סי שיינט אין אלע עולמות, און איך אהויכער מענטש, א גרויסע חנוכה, אין א הויכע ברכה און ווער ווייסט..."

רבינו ה'ברכת משה' ז"ע בשמעו מעשה זה הודה לרבי אליעזר ואמר: "בדברים אלו שסיפר רבי אליעזר יש לי על מה להסתמך, כי גם אצלי היה אותו הדבר, בלילה הראשון של חנוכה כשהדלקתי את הנרות חשכו עיניי, בהיזכרי בנרות החנוכה המאירים של זקני רביה"ק הרדצ'ש ז"ע, אך כעת בשמעי את המעשה הזה התעודדה נפשי, אם כן כבר היה כדאי לעשן סיגריה כדי לשמוע מעשה זה".

להדליק עם היתומים

מספר הרה"ח ר' אברהם פוקס שליט"א: היה זה בשנה האחרונה של הרבי ה'ברכת משה' ז"ע, בחנוכה שנת תשמ"ז, עת התגורר רבינו במעונו האחרון בעלמא הדין, בשיכון ה', כחודש לפני הסתלקותו ליישיבה של מעלה.

באותם ימים התרחשה תאונת דרכים קשה בבני ברק בה נספה אברך חשוב ושמו הרב קייקוב ז"ל. באחד מימי החנוכה הגיעה אלמנתו הטרייה לביתו של רבינו ושפכה את צערה על האסון שניתן עליה ובני ביתה בפתאומיות ועל החנוכה הקשה העובר עליה ועל יתומיה ללא אביהם ז"ל.

רבינו חיזקה והרעיף עליה טללי נוחם וחיזוק, לאחר שיצאה מן החדר פנה אל המשמש בקודש נאמן ביתו הרה"ח ר' שמחה קרקובסקי שליט"א ושאל אותו "האם האלמנה עדיין כאן?" והשיב שכבר יצאה מהחדר, וכך שאל שוב ושוב עד שהשיבו לו שכבר נתרחקה מכאן מרחק הגון.

באותו רגע פרץ רבינו בבכי תמרורים מרעיד נפש על צערה של האלמנה, או אז התברר שלא רצה לבכות כל עוד היא נמצאת בקרבת מקום, שלא תישבר רוחה. לאחר מכן הודיע רבינו כי מחר בלילה ברצונו ללכת להדליק את נרות החנוכה בבית משפחת קייקוב, אצל האלמנה עם היתומים לחזקם ולעודדם.

אכן בסופו של דבר סידרו המשמשים בקודש (שידעו שהדבר אינו לפי כוחותיו של רבינו) שהילדים היתומים יגיעו למעמד ההדלקה בבית רבינו, והיה זה מחזה בלתי נשכח לראות את רבינו מקבל את פני הילדים בשמחה וברחמימאיות כ'אביהם של יתומים', ובאותו לילה לא הניח לאיש לעמוד לידו בעת ההדלקה רק ליתומים.

דמי חנוכה לילדים הבאים

מספר המחנך הנודע הרה"ח ר' נתן שמעון קאפ שליט"א בעמח"ס 'ארחות בית דוד' מנהיג רבוה"ק מלעלוב: שנה אחת בליל ה' דחנוכה, בעת שחילק רבינו דמי חנוכה - מטבע של חצי שקל, עבר על פניו אחד מטובי אברכי אנ"ש שליט"א שהיה לו בן אחד נ"י (שנולד לו לאחר שנשע במיוחד, לאחר הזמנתו של רבינו ז"ע, לציון רביה"ק הר"ד ז"ע ב' שבט) ובמשך כמה שנים ציפה לילדים נוספים וטרם נפקד.

כשעבר על פני רבינו הושיט לו רבינו שלושה מטבעות ואמר לו זה עבורך, ועבור בני ביתך, ועבור בנך שיחי', ולאחר מכן הושיט לו עוד שני מטבעות "זה עבור הילדים שבדרך בעז"ה". האברך נטל את המטבעות בהתרגשות כשאניו יודע עדיין עד היכן דברים מגיעים, כעבור תשעה חודשים נולדו לו תאומים, או אז הבין למי נועדו שני המטבעות הנוספים.

ויהי ידיו אמונה

בזאת חנוכה תשפ"ב סיפר לי המחנך הנודע הרה"ח ר' יוסף יואל ברזסקי שליט"א:

בשנה האחרונה (תשס"ט) לחיי אדמו"ר ז"ע, בעיצומו של טיש זאת חנוכה קם אדמו"ר ז"ע לריקוד מופלא כשהוא מניף ידיו בהתלהבות עילאית, פנה אליי אז הרה"צ ר' נחמן בידרמן שליט"א, נכד רביה"ק ה'ברכת משה' ז"ע, ואמר לי בהתרגשות:

"זעהסט, דאס איז ויהי ידיו אמונה', ער ארבעט ארום - אתה רואה, זהו בבחינת ויהי ידיו אמונה', הרבי בריקודיו העילאיים ובהרמת ידיו מעלה אנה ואנה, פועל ומזיז דברים בשמים".

אותם? היה לך לפחות להישאר עם בגדי השבת עד לאחר ההדלקה".

ועל הניסים' במוצאי שבת

מספר הגאון החסיד רבי דוד זאב רייך שליט"א רב ק"ק צאנז בעיה"ק צפת: זכורני שפעם באחת השולחנות הטהורים בעיה"ק צפת, כמדומה בסעודה שלישית שלפני חנוכה, המתיק רבינו שיח על כך שהנה מקובל ונהוג שכאשר חל ראש חודש ביום ראשון, אזי בסעודה שלישית לאחר השקיעה אוכלים עוד כזית ומכוונים לכבוד 'ראש חודש' ובכך אפשר לברך בברכת המזון גם 'רצה' וגם 'עלה ויבוא'.

אמנם כאשר חל יום א' דחנוכה במוצאי שבת, אזי אין נוהגים באופן זה ואין אומרים 'ועל הניסים' ו'רצה' יחדיו, והטעם מבואר בפוסקים (עיין 'פרי מגדים' סימן קפ"ח) דהנה 'עלה ויבוא' אומרים לאחר 'רצה' וע"כ שייך לאומרה ואין זה תרתי דסתרי, אבל ברכת 'ועל הניסים' נאמרת לפני 'רצה' וזהו ההבדל ביניהם.

א גוט קוויטל

בחנוכה תשס"ח ערך רבינו את שולחנו הטהור לרגל ר"ח טבת (באותה שנה נערך השוה"ט בבית המדרש למעלה) לאחר שאיחל 'לחיים' לקהל נענה ואמר: "זאת חנוכה איז דאך דער גמר החתימה, דער אובערשטער זאהל העלפן זאהל זיין א גוט קוויטל - ב'זאת חנוכה' הרי הוא גמר החתימה יעזור השי"ת שנזכה לפתקא טבא" (רשימות הרה"ג ר' משה טוביה טיקוצקי שליט"א).

רבינו שלקח על עצמו לרכוש לרבינו מנורת חנוכה חדשה.

ר' שמואל בנדיבות לבו הלך ורכש עבור רבינו מנורת כסף מפוארת וגדולה, רבינו ביקש ממנו שירות המנורה לא יהיו גבוהים יותר מעשרה טפחים כמו שנפסק להלכה שמצוה להדליק למטה מעשרה, וביקש לקחת בחשבון כי אינו מעמיד את המנורה על הרצפה, אלא על דרגש מיוחד, ויש לחשב זאת ביחד עם גובה המנורה. כשהביא ר' שמואל את המנורה לרבינו, רבתה שמחתו של רבינו על המנורה המהודרת והנאה כמאמר הכתוב 'זה קלי ואנוהו', ונענה באוזני ר' שמואל בקורת רוח: "בדרך כלל מי שגנבו ממנו מקבל כפל, אולם אני זכיתי בעבור הגניבה לקבל 'תשלומי ארבעה וחמישה', שכן המנורה החדשה נאה פי כמה וכמה מהקודמת..."

ומספר הרה"ח ר' שמואל לאיני הי"ו על ההכרת הטוב שרחש לו רבינו, כי מני אז בכל שנה בימי החנוכה היה הרבי מזמינו לעמוד בין חשובי אנ"ש בעת ההדלקה ובכך היה מביע לו את הערכתו.

להישאר עם השטריימל

מספר נכד רבינו הרה"צ רבי דוד צבי שלמה גראס שליט"א, בן חדב"נ כ"ק אדמו"ר מקרעסטיר שליט"א: שמחת ה'שבע ברכות' שלי הסתיימה ביומי דחנוכה, בלילה שלאחר השבע ברכות האחרון הגעתי למעמד ההדלקה של זקני - רבינו ז"ע עם כובע וחליפה של חול.

כשראה אותי רבינו נתן לי 'פסק' בנימה של תוכחת מוסר: "לחנוכה, להדלקת נרות הורדת את השטריימל? יש יהודים הלוששים שטריימל ובגדי שבת במיוחד להדלקת נרות ואתה פשטת

הרב שמעון טיקוצקי

"ויהי ה' את יוסף ויהי איש מצליח"

האמיתית. אדם יכול להיות אסיר בבית האסורים, עבד בבית איש מצרי, במצב הקשה ביותר, ועם כל זאת הוא עדיין 'איש מצליח'. הוא יודע שהמציאות האמיתית שלו היא שהוא 'איש מצליח', וכך הוא רואה את עצמו".

דבריו של הרבי נטעו בי חיזוק עצום, מספר בהתרגשות אותו ילד שגדל והפך לאברך חסידי יקר ערך.

הוא ז"ע בחוכמתו לא ניסה לייפות את המצב שלי, להמעיט בחומרתו, אלא לימד אותי שגם במצב בו אני שרוי, עם החברים המציקים והעובדה שאני נזרק מהכיתה לעתים קרובות, אל לי לתת למצב הזה לגרום לי להרגיש ילד לא מוצלח, כישלון מהלך, אלא לדעת להפריד ב'סכינא חריפא' בין המצב, הקשיים והנסיונות שכרגע - לבין מי שאני באמת, לזכור שאני הנני 'איש מצליח', אני ילד מוצלח שעתידי לפניו בעז"ה".

והדברים האלו העמידו אותי על רגליי!

(ייש"כ לאחי הרה"ג ר' משה טוביה טיקוצקי שליט"א, מראשי חברות הבחורים בביתר, שהפנה אותי לסיפור נפלא זה).

הרמתי את ראשי וראיתי את הרבי בכבודו ובעצמו. סיפרתי לו על הקשיים שאני עובר עם המלמד בחיידר, הילדים בכיתה שרבים אתי, תיארתי בפניו את מצבי העגום לאשורו. הרבי האזין לדברים ולאחר מכן פנה אליי ושאל: "האם אתה מכיר את סיפורו של יוסף הצדיק?"

"כן", עניתי וסיפרתי במילים של ילד את סיפורו של יוסף, הנער שהוגלה למצרים, נמכר לישמעאלים, עבד בביתו של פוטיפר ונכלא בכלא למשך שנים רבות בבית האסורים עד שלבסוף הריצוהו מן הבור ונעשה למשנה למלך.

אומר לי הרבי: "אם תסתכל בחומש, תראה שעל יוסף הצדיק כתוב את הלשון 'ויהי ה' את יוסף ויהי איש מצליח ויהי בבית אדוניו המצרי'" (בראשית לט, ג). המילים האלו נכתבו על יוסף כשהוא נמצא במצרים, בשפל המצב, הרחק מכל ביתו ומשפחתו, כעבד בבית אדוניו המצרי, במצב הזה מעיד עליו הכתוב שהוא היה 'איש מצליח'.

"ללמדך" נעץ בי הרבי את מבטו המחזק, "שההגדרה 'איש מצליח' אינה קשורה כלל למצב והנסיונות בהן שרוי האדם, אלא למהותו

סו לנו השבוע אחד מחשובי אברכי אנ"ש שליט"א: לפני כמה שנים נקלעתי לבית מדרשה של חסידות פלונית, פגשתי שם אברך צעיר וקשרתי עמו שיחה, בתוך דבריו אמר לי: 'אתה חסיד לעלוב, בוא ואספר לך מה היה לי עם הרבי שלך', וכך הוא סיפר:

למדתי בתור ילד בתלמוד תורה 'לעלוב' בשיכון ה', הייתי ילד שובב ותוסס במיוחד, חובב תעלולים, כתוצאה מכך לא הסתדרתי עם חבריי לכיתה, וגם עם המלמדים. אחת לכמה ימים נזרקתי בחרי אף מהכיתה על ידי המלמד.

בכל מקרה כזה הייתי יוצא אל בית המדרש הגדול דחסידי לעלוב, שמעברו השני של חצר הת"ת, מסתובב בו שבור ועצוב וחסר מעש.

באחד הפעמים זרק אותי המלמד מהכיתה בתוספת גערה חריפה במיוחד, יצאתי כדרכי לבית המדרש והפעם פרצתי בכבי מר. באותה עת שהה הרבי - כ"ק מרן אדמו"ר ז"ע בחדרו הסמוך, כששמע את בכיי יצא מהחדר וניגש אליי ברוך ושאל אותי: "אינגלע, פארוואס ווינסט דו? ילד מדוע אתה בוכה?..."

הרה"ג ר' יאיר וינשטוק שליט"א - נ"נ לרבוה"ק

עלילת דם של חנוכה

בשר יהודי עלה באפו. הכרוז, איטלקי בעל קומה ובעל כרס גדולה ששערו אדום לוהט ופניו בווערות ככבשן, עמד על בימה מוגבהת וקרא בקול אדיר:

"היהודי יצחק ישורון נידון על פי הוראת השופטים לעינויי "טורטורה" ו"טראטי" עד שיודה באשמה".

יצחק עמד חווור כסיד. הוא ראה את קורות העץ האדירות ולבו נפל בקרבו. "כיצד אוכל לעמוד בעינויים הנוראים? אוי, אבא שבשמים, תן לי כוח לעמוד ולא להודות במה שלא חטאתי".

הוא לא פחד להודות רק בגלל שהודאתו הייתה מחייבת אותו בגזר דין מוות, החשש העמוק שלו נבע מהרגשת אחריות וערבות כלל ישראלית. הוא ידע כי אם ההמון המוסת ישמע שיהודי הורה לגויה לרצוח גויה אחרת, יסתער מיד על הגטו היהודי ויטבח את כל יהודי ראגוזה ללא רחם.

עודנו מהרהר ושפתיו לוחשות תפילה, הובל אל מתקן העינויים לעבור את ה"טורטורה". שני סוגי העינויים האלו, היו המצאות מרושעות שנועדו לשבור את הגוף והנפש גם יחד. וכשהסתיימה סדרת העינויים הזו היו כאביו כה חזקים עד כמעט התעלף.

הוא עבר את העינויים הנוראים שלוש פעמים, ולאחר כל פעם צעקו אליו חוקריו "אתה מודה?" "לא ולא" צעק יצחק וקצף על שפתיו. "אינני יכול להודות במה שלא עשיתי".

מוכה ומעונה הוחזר יצחק לתאו הקטן בבית הסוהר. לא ניתן לו כל טיפול רפואי מתאים לאחר הייסורים הקשים שעבר. הוא שכב על רצפה קשה כאבן ונאנק בכאבים נוראים אבל איש לא שמע אותו.

השופטים גמרו אומר לשבור את יצחק. הם החליטו לערוך לו את ה"טורטורה" בשבוע שלאחר מכן פעם נוספת במשך שעה שלמה. אבל לפני כן עבר האומלל תגלחת להסיר את שער ראשו. השופטים סברו כי יצחק הוא מכשף שכוחו בשערו. רק כוחות כישוף נותנים לו את הכוח לעמוד בייסורים הנוראים. לאחר מכן נכבל שוב בידיים כפותות מאחורי גבו אל הקורות העבות. הוא צעק ובכה אבל הדבר לא הועיל לו. גופו הדווי והמעונה מהסיבוב הקודם של ה"טורטורה" וה"טראטי", עבר סיבוב שני אבל שוב עמד בגבורה ולא הודה.

השופטים קיימו ביניהם התייעצות: "רק אדם חף מפשע אינו מודה לאחר כאבים כאלו", טענו כמה מהם.

הענין עבר לערכאה גבוהה יותר. שנים עשר יועצים ישבו ודנו בכובד ראש. ההחלטה נפלה, יש לייסר את יצחק שוב, בייסורים קשים ומרים מהראשונים.

הוא שוב עמד בייסוריו בגבורה. את קולות הכאב הדחיק לתוך התפילה שנשא אל ה'. תלייניו נהמו לעומתו באכזריות "מה אתה צועק ומתפלל אל אלוקיך? הכל יודעים שאתה ציווית על האשה לרצוח את הנערה, למה לא תודה?"

של הנאשמת, לא יכול היה לסבול את החרפות והגידופים. ניגש אליה ושאל "אולי היהודים הם שציוו אותך להרוג אותה, כדי להשתמש בדמה לצורכי פולחן דתי של חגם? השמועה אומרת כי הסופגנין שאותן אוכלים היהודים בחנוכה, ממולאות לא רק במרקחת פירות אדומה אלא גם בדמם הטהור של נוצרים מעונים".

היא שתקה, והוא המשיך ולחש לה "בוודאי שכך זה היה, כשיביאו אותך לפני השופט תאמרי לו מה שאני מלמד אותך לומר". הדברים נקלטו בתודעתה של הרוצחת. לאחר כמה שעות, עת הובאה לפני בית המשפט ונשאלה למניע הרצח, הרהרה מעט ואמרה בקול מהסס. "יהודי אחד שקוראים לו יצחק ישורון הכריח אותי לעשות זאת".

יצחק ישורון היה היהודי היחיד שהגוייה המרשעת הכירה. היא לוותה ממנו חמישה דינרים, שווים בערך למטבע 'ריאל' אחד מקומי, והפקידה אצלו כמשכון את המעיל החורפי שלה. עתה עמדה לו לרוועץ טובתו שגמל עמה. שמו צף מנבכי תודעתה ועתה עמד להכריע את גורלו.

נרות קטנים תקועים בחנוכיות ברזל עתיקות עדיין הבהבו באור קלוש בכמה חלונות בבתי הגטו היהודי של ראגוזה, כאשר פלוגת חיילים של צבא איטליה פטטו על בתי הגטו. הם התפרצו לביתו של יצחק ישורון ברעש מחריד, וללא הסברים גררו אותו כהממה המובלעת לשחיטה, אל בית המשפט.

יצחק היה מבוהל כשהעמידו אותו מול הנוצרייה. "האשה אומרת שאתה מכיר אותה, וטוענת שהסתת אותה להרוג צעירה נוצרייה".

עיניו של יצחק התרוצצו לכל עבר. מעולם לא עמד במצב דומה. מה לומר? אמת שהוא מכיר אותה ואף הלווה לה חמישה דינרים, אבל בכך תם כל הקשר שלו עמה. דברי הסתרה להרוג אנשים מעולם לא עלו על דעתו, ובוודאי לא על דל שפתיו. וכאן הכשיל אותו פיו. אילו היה אומר שהיא מכירה אותו כמי שהלווה לה כסף, אולי היו מאמינים לו. אלא שהוא כה נבהל מהאשמה שהייתה עלולה לעלות לו במחיר חייו, עד שהחליט להכחיש הכל. הוא צעק בלהט:

"אני בכלל לא מכיר אותה. מעולם לא ראיתי אותה ולא דברתי אתה. אפילו את שפתה אינני מכיר".

זה היה משגה חמור, כי בית המשפט עימת אותו עם כמה עדים שראו אותו מדבר עם העדה בשפתה!... כיון שהחזיק שקרן, נגרר למעצר ועבר סדרת חקירות בכל מיני זמנים בלתי צפויים, ולאחר כמה ימים נידון לעינויים, עד שיודה באשמה שהוא זה שהסית את האשה.

ביום השלישי למעצרו הובל יצחק ישורון לכיכר השוק, לעבור את העינויים בפומבי לפני קהל עם ועדה.

האספסוף צמא הדם התקהל בהתלהבות. ריח

סיפור המעשה התרחש לפני למעלה מארבע מאות ועשרים שנה בעיר ראגוזה שבאיטליה. בה חי ופעל הגאון רבי אהרן הכהן מראגוזה, בעל מחבר ספרי "שמן הטוב" ו"זקן אהרן" (שגם תיעד את כל המעשה בשני ספריו אלו).

ראגוזה הייתה עיר קטנה שגרו בה עשרים משפחות יהודיות בלבד, לצד אוכלוסייה נוצרית עדיפה עליהם מספרית פי כמה וכמה.

ביום הראשון של חג החנוכה נעלמה בתו של אחד מסוחרי העיר הנוצריים. כל היום חיפשו אותה בכל מקום, ולעת ערב התפשטה שמועה שהבת האובדת נמצאה בריאה ושלמה. השמועה השיגה מעגל של אנשים משוחחים שביניהם היה גם אביה וכמה מידידיו. אחד מהם היה יהודי.

"מזלכם שיחק לכם יהודים" אמר אחד הנוצרים לחברו היהודי. "אם לא היינו מוצאים אותה, היה ברור שהרגתם אותה לצורך החג".

"כסיל מוחלט אתה, אחא" פרץ היהודי בצחוק משועשע, "חג החנוכה הוא לנו, ולא חג הפסח. וכי מה? חושב אתה כי את הסופגנין (סופגנייה בלשון ימינו, בצק מטוגן) ממלאים אנו בדם? כסילים אתם. יש כאלו שנותנים מילוי אדום בתוך הסופגנין שלהם והוא עשוי ממרקחת פירות (בלשון ימינו "ריבה"), שבצבעה אדום והיא צובעת את בצק הסופגנין בצבעה. כנראה שכחת כי את עלילת הדם אתם נוטים לטפול עלינו בפרוס חג הפסח".

הנוצרי בלם את פיו בכלימה. אולם לאחר שעה קלה נתברר כי השמחה על מציאתה של הנערה האובדת הייתה מוקדמת מדי. לא נמצאה שום נערה, והעיר הקטנה ראגוזה הייתה כמרקחה. לילה כיום יאיר ואבי הנערה יצא עם שומרי העיר לתור ולחפש אותה מקי העיר וחוצה, לאחר שבמשך היום חיפשו אותה בכל העיר לשווא. הם הלכו בשכונות הסמוכות אל העיר ושם עברו מבית לבית.

בביתה של אשה נוצרייה שנודעה כמרשעת גמורה ורעת מעללים חיפשו היטב, ופתאום ראו ערמה של בלואי סחבות מתחת למיטתה. בין הסחבות נמצאה הנערה האובדת, ללא רוח חיים.

"למה עשית זאת?" שאג אביה של הנרצחת ונתן קולו בזעקת שבר. הוא הסתער קדימה בחמה שפוכה ורצה לעשות שפטים ברוצחת. שומרי העיר השתלטו עליו בכוח ומנעו ממנו לשים קץ לחייה. "יש שופטים בארץ" ניסו להרגיע את רוחו הסוערת, "אסור לך לקחת את החוק לידיים".

האשה נכפתה בחבלים והוחזקה תחת שמירה קפדנית עד אור הבוקר. בבוקר באו לבית כל חברותיה ושכנותיה וביזו אותה מאד. "למה עשית זאת?" שאלו וירקו עליה. היא הרכינה ראשה בפחד ובבושה ושתקה. אולם לאחר שעה קצרה נמצא האשם האמיתי, היהודים כמובן... זה היה לאחר שגוי ערמומי שעבר בסך על פניה

"חף אני מפשע" גנח יצחק, "קובלני עליכם בפני בית דין של מעלה, אם אמות תחת הייסורים".

התליינים צחקו ברשעות מול ה"איום" של היהודי.

הסיבוב הרביעי של העינויים הדהים את השופטים. היהודי הזה אינו בן אנוש! כיצד לא מת?! זאת ועוד, לפי החוק האיטלקי דאז, במקרה כזה, חובה להפסיק את העינויים. הם תפסו את הנאשמת הנוצרית וערכו גם לה את ה"טורטורה". ברם, רשעים אפילו על פתחו של גיהנום אינם חוזרים בתשובה. היא צווחה שהיהודי הוא האשם והוא שהסית אותה להרוג את הנערה.

כאבה של נוצרייה קואב יותר מכאבו של יהודי. השופטים "עדיני הנפש" לא יכלו לשאת את ייסוריה. הם החליטו להכביד את ידם על היהודי, השעיר לעזאזל, ולענות אותו בעינוי שבדרך הטבע לא יוכל לעמוד בו בשום אופן.

אבל גם לאחר הייסורים האיזמים שעלו בעוצמתם על כל מה שעבר עד עתה, ואשר יכלו להכריע אפילו כפיר בשיא גבורתו, יצחק נותר חי וקיים באופן לא מובן.

ההמון התלחש בהתרגשות. "הוא קוסם, הוא מכשף" אצבעות רבות הונפו באשמה לעבר יצחק.

לבם של השופטים נותר קשה כאבן, ללא טיפת רחמים. הם ציוו להכפיל את סאת הסבל של היהודי המעונה. ההמון הנוצרי צפה בהנאה דיסטית במחזה. הכל היו בטוחים כי הפעם ימות היהודי תחת העינויים.

הם לא הביאו בחשבון את המושג ששמו "סייעתא דשמיא"

יצחק כבר היה מוכן להודות במה שלא עשה, ובלבד שתסתיים מסכת הייסורים, אבל הקב"ה הוסיף לו כוחות כפולים ומכופלים, כנגד כל גל חדש של עינויים עד שכמעט לא חש בכאבים. נהפוך הוא. כוחו התגבר והוא החל זועק לעבר השופטים, "חושבים אתם שלי יש הכוח לסבול את כל הייסורים הללו? אלוקים שלח לי את מלאכו, כמו ששלח לדניאל בגוב האריות, והוא העומד על ימיני".

כפרעה בשעתו הקשו השופטים את ערפם. אבל גם לאחר שעבר סדרה נוספת של ייסורי שאול, יצחק ירד ממתקן העינויים והלך זקוף על רגליו, כאדם בריא שקם זה עתה ממיטתו, ולא כאדם שעבר זה עתה ייסורים מעבר לכח הסבל האנושי.

"הוא מכשף גדול" הסבירו השופטים לעצמם את התופעה הניסית.

בד בבד עם זאת, ניסו לחלץ מפיה של הנאשמת הנוצרית את העובדות. בית המשפט גזר את דינה למוות, ובעת שהתוודתה לפני מותה, ביקש ממנה הכומר המוודה לחזור בה, אם לא העלילה עלילת שקר על היהודי. המרשעת כבר הייתה בתוך הגיהנום, אך לא חזרה בה. "היהודי הוא זה שהסית אותי". ומתה.

השופטים התמלאו זעם וחמה. הם העבירו את הענין לערכאה גבוהה יותר הנקראת "פריגא". שם החליטו החכמים הגדולים כי לפני הכל יש להסיר מעל היהודי את כוח הכישוף...

יצחק עבר "טיפול יסודי" להסרת כשפים. כל

שערו גולה, מכף רגל ועד ראש, ציפורני ידיו ורגליו נגזזו, בגדיו הוחלפו בבגדי גויים, הוא הועבר לבית כלא אחר, הושקה בסמי הקאה ועבר טיפולים יסודיים לניקוי כל גופו כדי שלא יישאר בו אפילו שמץ של כישוף... בכל יום באו אליו כמרים וקטורת בידיהם, והיו ממלמלים כל מיני השבעות משונות והכל כדי "להבריח את הכישוף"... והאחרון הכביד: גם האוכל שקבל עתה היה ממתכב בית הסוהר, נבילות וטרופות ולא אוכל כשר, שמא באוכל הכשר שאכל טמון סוד כוחו.

הסוד היה בתפילה.

תפילה וצום ובכי ומספד וצעקה, שצעקו אחיו היהודים בני קהילת ראגוזה אל ה' בחוזקה. בכל פעם שיצחק נלקח אל מתקני העינויים אחזה אותם פלצות, שמא הפעם ישבר ויודה, וימיט שואה על ראש כל חבריו. הם היו מתכנסים לבית הכנסת באותה שעה, ומתפללים בבכי ובתחנונים לפני ה' שיאמץ את רוחו של יצחק, ויתן לו כוח לעמוד בעינויים, ותפילה לא פסקה מפיהם עד שהיו מפסיקים את ייסוריו.

השופטים הנוצריים לא ידעו, או שמא לא רצו לדעת, כי אין זו אלא יד ה' שנותנת ליהודי החלש את תעצומות הנפש וכוחות הגוף לעמוד בייסורים. אחרי "הסרת הכישופים" המשיכו עינויי ה"טורטורה" ו"טראטי" ביתר שאת.

גם בסדרה העינויים זו עמד יצחק בגבורה. עתה כבר לא הייתה אפשרות חוקית להוסיף ולייסר את היהודי. יתירה מזו, בהרכב שופטיו המרושעים ברובם, היו גם כמה בעלי מצפון שלימדו עליו סנגוריה, וטענו כי בית המשפט כבר איבד כל פרופורציה ביחסו המחפיר ליהודי. בנסיון אחרון להפליל את הקהילה היהודית, נאסרו ועונו כמה יהודים ובראשם הרב המקומי, אבל בחמלת ה' עליהם עמדו כולם בגבורה, אם בייסורים אם בחקירות המתישות ושחררו. הענין הועבר עתה לערכאה הגבוהה ביותר שמושבה ברומא הברירה.

נראה היה כי בית המשפט העליון החליט לנקום בכל הכוח ביצחק בגלל שעמד בכל הייסורים. גזר דינו היה: עשרים שנה בכלא!

פסק הדין אך הגיע ברומא, ויצחק ישרון הוצא מבית המעצר בו שהה עד כעת, והושלך לכלא. תא כלאו היה בור עמוק באדמה שקירותיו עבים במיוחד. דלת התא נאטמה באבנים ובחומת טיט עבה.

יצחק היה שבור ורצוף. עצמותיו שבורות ומרוסקות, וכולו מלא פצעים וחבורות. אבל הנורא מכל היו הידיים. הן כמו נעקרו ממקומן. הוא איבד כל תחושה והן היו כמשותקות. חבריו היהודים מהקהילה שכרו גוי שהאכיל אותו דרך קשית עץ אוכל מפורר ומרוסק, והיה משקה אותו טיפה אחר טיפה. לאיש לא הייתה גישה למקום מלבד הגוי שהאכילו בקשית, איש לא ניקה את תא הכלא, בכוונה תחילה למרר עוד יותר את חייו הקשים של האסיר, ולא יפלא אפוא כי תנאי המקום נעשו בלתי נסבלים למגוריו אנשים. הוא הגיע לכאורה לסוף הדרך.

אך גם עתה לא עזבוהו רחמי ה'. חתול תמים היה שליח ההשגחה להציל את יצחק. יום אחד גילה יצחק חתול למרגלותיו. כיצד הגיע חתול למקום חשוך ונידח זה? תהה יצחק. בתחילה היה אדיש אל בעל החיים הקטן, אבל החתול מצדו לא נותר אדיש... כנראה היה שליח משמים לרפא

את יצחק וחזקה על שליח שיעשה את שליחותו. הוא התקרב אל יצחק ויילל אליו כמבקש את קרבנו.

יצחק שכב בעינים עצומות וניסה להתעלם מהלילה, אבל החתול לא הירפה וחיפש בכוח את קרבנו של האדם.

"העולם לא אפל כל כך בסופו של דבר" מלמל יצחק בשפתיים יבשות, "אפילו בבור הכלא החשוך והמחניק הזה, יש יצור אחד שמחפש את קרבתי".

ופתאום הבין. הוא יכול להשתמש בחתול ולהתרפא באמצעותו!

הוא התחיל להרגיל את החתול לשכב על זרועותיו. החתול היה ממושמע מאד ועשה כל מה שיצחק רצה. יצחק לימד אותו להתחכך בזרועותיו המשותקות, עד שהחתול נעשה לו כעין רופא פרטי, ושעות רבות בכל יום היה עורך לו חנים "טיפול פיזיותרפיה" שהזרים בגופו הרצוף את הדם והמריץ את מערכת העצבים הפגועה. תוך חודש חזרה התחושה לידי. החתול הנאמן שנשלח אליו ממרומים שהה בבור הכלא אתו בשעותיו הקשות ביותר ולמרבה הפלא כאשר החלים גופו המרוסק של יצחק (בלוי אף תרופה), נעלם החתול כלא היה.

גם הקהילה היהודית בראגוזה הייתה שרויה במצוקה נוראה באותם ימים, ונשקפה לה סכנה מוחשית. יהודי המקום לא יצאו נקיים בפסק הדין שיצא ברומא: נאסר עליהם לצאת מתחומי העיר ללא אישור מראש העיר. הגויים הנבערים חשדו ביהודים שהם חשקו בדם נוצרי. אם לא עבור מצות, אזי לשם כישוף. הם גמרו אומר כי אם ימצא יצחק ישרון אשם, יד כל היהודים במעל ודין כולם מוות. שומרים מיוחדים שמרו על כל יהודי ראגוזה שלא ימלט אף אחד.

אבל גם כאן הגלגל התהפך, ולא ביום אחד. היהודים התווכחו עם הגויים שכניהם, והוכיחו להם את אוילותה של עלילת הדם עד שהצליחו לשכנעם. טענה שניה וניצחת שעמדה להם בשעה הקשה, הייתה עמידתו העל-טבעית והעל-אנושית של יצחק ישרון, אדם לא חזק במיוחד, בסדרת עינויים שיכלה לשבור גיבורים גדולים כשמשון. אין זאת אלא כי יד ה' שמרה עליו והזרימה כוחות שמימיים לגופו החלוש והרצוף. גורם שלישי: שורה של מקרי פטירה מסתוריים, הכתה בשופטיו ומעניו של יצחק. בתוך שנה אחת מתו כמעט כולם.

"אצבע אלוקים היא" לחש ההמון בבהלה. בתום השנה נידון שוב עניינו של יצחק לפני בית המשפט העליון ברומא. פסק הדין הפעם היה זיכוי מוחלט ליצחק ישרון.

יצחק שוחרר ממאסרו לאלתר. הכל עמדו והביטו כלא מאמינים בעת שיצא מבור כלאו לחופשי. הוא החלים לגמרי והלך בקומה זקופה. כל גופו היה בריא ושלם, והעיניים הנוראים שעבר לא הותירו בו שום רושם, מלבד באצבעו הקטנה שבידו השמאלית.

את שחרורו של יצחק ישרון חגגה הקהילה היהודית הקטנה בראגוזה. האוכלוסייה הנוצרית ראתה במו עיניה כיצד הקב"ה שומר על בניו אהוביו גם בתוך גיא התופת, ומזרים בהם כוחות לסבול את הייסורים שנגזרו עליהם.

בדין הדלקת נר חנוכה על ידי הוספת שמן בנר דולק

הרה"ג ר' אברהם ברוך ורדיגר שליט"א

לעילוי נשמת אבי מורי הרה"ח יעקב מאיר ז"ל בן הרה"ח ישראל אריה הי"ד נבר רביה"ק ר' דוד מלעלוב זיע"א
נלב"ע כז כסליו תשכט

הפתילה מהשמן מקצר חיי הנר, הרי הוא ממית עכשיו הנר, ומה לי קטלה כולה ומה לי קטלה פלגא, והיא שמחזיר הפתילה לשמן ומאריך חיי הנר, הרי הוא מחי' אותו עכשיו, וחשיב הדלקה ממש.

ביאור חילוק הרא"ש לפי"ז

ולפי"ז מובן היטב מה שחילק הרא"ש דין מסתפק מסתם גרם כבוי, שבסתם גרם כבוי כגון שהניח כדי מים סביב האש כיון שלא פעל בגוף הדבר אי אפשר להחשיב שהמית במעשיו את הנר, אבל כשנטל שמן או פתילה מהנר או הוסיף שמן או פתילה לנר שפעל בגוף הנר, הרי מקצר ומאריך חיי הנר מיד.

ביאור דברי האחרונים לפי זה

ואין להקשות על דין האחרונים (שהובאו לעיל) שדייקו מהרא"ש שהיא שע"י מעשיו לא נוצר תוצאת כבוי או הדלקה בשבת אינו חייב, והרי נתבאר בדברי הרא"ש דפועל הכבוי וההדלקה מיד, דמכל מקום כל זה רק מחמת שע"י מעשיו גורם תוספת וקיצור חיי הנר, אבל היא שקיצור או תוספת ההדלקה הוא אחר השבת יתכן דאינו חייב, וצ"ע.

אי דברי האמרי אתי שפיר לשיטות הראשונים

ומעתה יש להתבונן בדברי האמרי אמת שהמוסיף שמן בנר חשיב להדלקה, אי אתי שפיר עם דברי הראשונים, ונראה דלשיטת תוס' הנ"ל אתי שפיר, דהיות וע"י הוספת השמן הלהבה מתעצמת חשיב הדלקה.

אמנם לשיטת הרא"ש, הנה לביאור הראשון שבהוספת השמן 'גרם' תוספת הדלקה לאחר זמן, וחייב על זה משום מבעיר, יש לומר דזהו דווקא גבי חיוב שבת שמלאכת מחשבת אסרה תורה דהיינו שהתוצאה היא עיקר החיוב, לכך מתחייב גם על מעשה שגורם לתוצאה, אבל גבי מצות הדלקת המנורה שבעינין 'מעשה הדלקה', יש לומר שאין די במה שבמעשהו 'גרם' לתוצאה שהנר בווער לאחר זמן, ובעינין שבשעת המצוה יעשה 'מעשה הדלקה'.

אמנם לפי מה שבארנו את דברי הרא"ש שהמוסיף שמן בנר נחשב להדלקה ממש 'מיד' כיון שהוסיף חיות בנר, נראה שהוא הדין לגבי מצות הדלקת המנורה שבעינין 'מעשה הדלקה', חשיב הדלקה על ידי הוסיף שמן.

דין מוסיף שמן בנר חנוכה וגדר פרסומי ניסא

דין מוסיף שמן בנרות חנוכה לדברי האמרי אמת והנה האמרי אמת איירי גבי מצות הטבת והדלקת המנורה, ועי' במקראי קודש (שם ס' ח) שכתב לדון לפי דבריו שבנר חנוכה נמי הכי הוא,

ד עי' רש"י ב"ק ס. ד"ה 'מלאכת מחשבת'.

ה וזה דלא כמו שכתב המקראי קודש (סוף ס' ח) שדברי האמרי אמת לא אתי שפיר לשיטת הרא"ש.

התם משום שאינו נוגע בדבר הדולק אלא עושה דבר חוצה לו הגורם את הכיבוי כשתגיע שמה הדליקה, אבל הכא השמן והפתילה שתיהן גורמים את הדליקה והממעט מאחד מהן וממהר את הכיבוי חייב, והיינו טעמא דנותן שמן בנר חייב, משום דמאריך בהבערתו, דאילו לא נתן שמן בנר היה כבה כשיכלה השמן שבנר, ומה שהוא דולק מכאן ואילך הוי כאילו הוא הדליקו, וכן לענין כיבוי נמי ממהר הכיבוי על ידי שנסתפק מן הנר הוי כאילו כיבה הוא, עכ"ל.

ומבואר בדבריו שהמסתפק מן השמן חייב משום שממהר כבוי, שגורם שידלק פחות זמן ממה שהיה דולק אילו לא היה מסתפק ממנו, ולא דמי לסתם גרם כבוי שמותר, כיון שסתם גרם כבוי איירי שאינו נוגע בדבר הדולק אלא עושה פעולה חיצונית שגורמת לכיבוי, אבל הכא שלוקח מהשמן וגורם פעולה בעצם הדבר הדולק שיכבה, חייב, וכתב שזהו נמי החיוב במוסיף שמן בנר שחייב משום מבעיר כיון שמאריך בהבערתו.

ביאור שיטת הרא"ש

והנה בדברי הרא"ש נראה לכאורה שחידש שאף שהמסתפק הוי רק גרם כבוי כיון שאין הכבוי נעשה מיד, מכל מקום חייב על גרמו, וכן המוסיף חשיב רק גרם הדלקה ומכל מקום חייב, שהיות ומכוח פעולתו עכשיו נגרמת אח"כ התוצאה הרי זה כמי שהוא עושה לתוצאה.

לפי"ז היכא של נוצר תוצאת הבערה פטור

ולפי"ז נראה שבאופן שבסוף לא נוצרה התוצאה, כגון שהנר כבה מהרוח והשמן שהוסיף נשאר בעינו, או אם אחר שהוסיף שמן בנר שב ונטלו, או שהיה בנר די שמן לדלוק עד סוף השבת, בכל כה"ג אינו חייב דלא נוצרה התוצאה בגרימתו.

ועי' באחרונים (אמרי בינה דיני יום טוב, סימן יט, הר צבי אור"ח ח"א ס' קלה) שהסיקו כן בדברי הרא"ש, ופסקו שהיא כה"ג בנר די שמן לכל השבת אינו חייב על הוספת השמן.

קושיה על הביאור הנ"ל מדברי הרא"ש

אמנם עי' בסוף לשון הרא"ש (שם) שכתב: ואין ליטול פתילה דולקת מנר זה וליתן בנר אחר דמיד שסלקה מן הנר הוי ליה מכבה ומה הועיל אם חזר והדליק, ומבואר מדבריו שאע"פ שבשעת הנטילה לא פעל כבוי בפועל, וכן לא נוצרה תוצאת כיבוי מכל מקום חייב, ולכאורה דלא כמו שנתבאר לעיל.

ביאור שיטת הרא"ש שחשיב עכשיו הבערה

וצריך לומר בביאור דברי הרא"ש שהמסתפק אין זה גרם כיבוי אלא כיבוי ממש, שכאשר מוציא

ב וצריך הסבר מה החילוק, ועי' לקמן.

ג ע"ש בדבריו מה שביאר אמאי אינו חייב הרי מכל מקום עכשיו הפתילה מושכת ובווערת גם מהשמן שהוסיף שמתערבים השמנים יחדיו.

דין מוסיף שמן בנר למצוות הדלקה.

דברי המדרש תנחומא שהדליקו המנורה פעם אחת בשנה במדרש תנחומא (תצוה ס' ג) א"ר חנינא סגן הכהנים, אני הייתי משמש בבית המקדש, ומעשה נסים היה במנורה, משהיו מדליקין אותה מראש השנה, לא היתה מתכבה עד שנה אחרת, לכך נאמר כתיב למאור ולא למנחות, ולמה כן [דבעינן כתיב רק למאור], אלא כך אמר הקדוש ברוך הוא, פעם אחת בשנה יהיו מדליקין את המנורה, לפיכך יהיו מדליקין שמן זית זך כתיב, אבל למנחות שהיו מקריבין בכל יום, לא [דזה טרחה גדולה].

תמיהת הגר"ח ממצות הטבה והדלקת המנורה

ועי' במקראי קודש (חנוכה ס' ז) שהביא שהגאון רבי חיים הלוי סולובייציק הקשה להאדמו"ר האמרי אמת על דברי המדרש, הרי מצוה להיטיב ולהדליק המנורה כל יום (רמב"ם תמידים ומוספים פ"ג ה"י) ואיך ביטלו כל השנה מצות עשה זו.

תירוץ האמרי אמת

ותירץ האמרי אמת: עפ"י דברי הגמ' (ביצה כב.) דנותן שמן בנר דולק חייב משום מבעיר, אם כן היה יכול להוסיף טיפה אחת בכל לילה לקיים מצות הדלקה, וגם נעשה נס שהיה דולק כל הלילה מאותה הטיפה.

שיטת תוס' שהמוסיף חייב משום מבעיר באיכות

ויש לעיין בגוף דברי האמרי אמת שהמוסיף שמן בנר דולק הוי מעשה הדלקה במנורה, שהנה נחלקו הראשונים בגדר חיוב המסתפק והמוסיף, תוס' (ביצה כב. ד"ה 'והמסתפק') כתבו וז"ל: אינו רצונו לומר מפני שממהר כבוי, דלא הוי אלא גרם כבוי, וגרם כבוי ביום טוב שרי אף על פי שממהר כבוי, ובשבת נמי אינו חייב, אלא היינו טעמא הואיל דבאותה שעה שהוא מסתפק ממנה מכבה קצת ומכסה אורו, דלא יכול לאהורי כולי האי כי איכא שמן מועט בנר, ולכך נראה ככבוי.

ומבואר שסבירא ליה שחיוב המסתפק הוא על הפחתת האש ב'איכות' שהאש פחות מאירה כיון שחיסר מהשמן, ולשיטתו יש לומר עוד שהמוסיף שמן חייב משום מבעיר היות וע"י זה מגדיל האש ב'איכות' שהאש יותר מאירה.

שיטת הרא"ש שהמוסיף חייב משום שממהר הכיבוי

אמנם הרא"ש (ביצה פ"ב ס' יז) כתב: נראה לי טעמא דמסתפק מן הנר חייב משום שממהר כיבוי, דהאי גרם כיבוי חייב, ואע"ג דתנן (שבת ק.) עושיין מחיצה בכל הכלים בין מלאים בין ריקנים בשביל שלא תעבור הדליקה, שאני

א והגר"ח תירץ דאין כלל דין מעשה ההדלקה במנורה, וכל המצוה שהנרות דלוקים שבוה מתקיים מצות הטבה והדלקה.

שאפשר לקיים בו הדלקה על ידי תוספת שמן בנר.

קושיית המקראי קודש מדין הרא"ש במוסיף שמן בנר חנוכה

אמנם הביא מדברי הרא"ש (שבת פ"ב ס"ז ז) גבי הדלקת נר חנוכה שכתב דכיון שהדלקה עושה מצוה צריך שיהא שמן בנר קודם הדלקה, אבל אם בירך והדליק ואח"כ הוסיף שמן עד כדי שיעור לא יצא יד"ח, ולדברי האמרי אמת קשה למה לא תהא ההוספה גופה הדלקה'.

הילוך המקראי קודש מוסיף שמן בנר חנוכה ממוסיף שמן במנורה

ועי' בהערות למקראי קודש (שם) שכתב בשיטת הרא"ש שחיוב מבעיר הוי מחמת שמאריך את הזמן שהנר דולק, ולכן יתכן שבהדלקת נרות חנוכה כיון שהדלקה עושה מצוה, בעינין הדלקה חדשה ולא מהני מה שממשיך את ההדלקה הקודמת. והיינו שאף אי נימא שאף לגבי מצות הדלקת המנורה חשיב תוספת השמן 'למעשה מצוה', מכל מקום יש לומר דזהו דווקא במצות הדלקת המנורה, אבל בהדלקת נר חנוכה שמצינו דין הדלקה עושה מצוה בעינין הבערה חדשה ממש, ולא מהני מה שממשיך את ההדלקה הקודמת.

קושיה על הילוך

אלא שיש לעיין מנא ליה הא, שהרי 'הדלקה

ו ודין זה כתבוהו הפוסקים טושו"ע ס' תרעה ס"א (ועיין פ"ח, ומשב"ב סק"ד).

ז ועין בהמשך דבריו (שם) שכתב 'והיה אפשר לומר שדין הרא"ש שבעינין שיעור בשעת הדלקה הוא רק בנוגע שבשמן שמוסיף אין בו בפני עצמו כדי שיעור אלא בצירוף השמן שנתן לפני ההדלקה, ולכן אף אי נימא שנתנית שמן בנר נחשבת הדלקה, מכל מקום כיון שאין בשמן שהוסיף שיעור בפני עצמו לא עדיף מההדלקה ראשונה דאינו יוצא יד"ח כיון שלא היה בשמן שיעור, אבל אם יש בשמן שהוסיף שיעור בפני עצמו אפשר שגם להרא"ש יוצא בו יד"ח, ואתי שפיר דברי האמרי אמת שאיירי שהוסיף שמן שע"ז זה ידלק כל הלילה וכלשונו 'וגם נעשה נס שהיה דולק כל הלילה מאותה טיפה'. אמנם מדברי החיי אדם (כלל קנד ס"ב) לא ממשע שכתב 'אבל אם לא היה בו כשיעור קודם שהדליק, אף על פי שאחר הדלקה הוסיף בה שמן עד שדולק אפילו כל הלילה, לא יצא, כיון שבשעת הדלקה לא היה בו כשיעור, אלא יכבנה ויחזור וידליק'.

עושה מצוה' היינו שהמצוה של נרות חנוכה עיקרה ברגע הדלקה ולא בהנחה, ואי נימא שהוספת שמן חשיבה למעשה הדלקה, מנא לן שזה סותר לדין הדלקה עושה מצוה.

הדלקת חנוכה משום פרסומי ניסא

והנה טעם מצות נר חנוכה הוא משום פרסומי ניסא כדאיתא בגמ': (שבת כג:) נר חנוכה עדיף מקידוש היום משום פרסומי ניסא.

ונראה שאין זה רק טעם למצות הדלקת נ"ח, אלא גם הגדרה לקיום המצוה שנדרש שיהא ניכר בנר שהוא נר של מצוה.

קושיית הגמ' על מ"ד הנחה עושה מצוה מדין עששית שהיה דולקת

דהנה עיין בגמ' (שבת כג.) שהקשו על מאן דאמר שהנחה עושה מצוה, מהא דתניא 'אמר רבי יהושע בן לוי עששית שהיתה דולקת והולכת כל היום כולו למוצאי שבת מכבה ומדליקה', דאי אמרת הנחה עושה מצוה, אין די במה שמכבה ומדליקה, והוה ליה לתנא לומר מכבה ומגביה ומניחה ומדליקה.

קושיית הראשונים בדברי הגמ'

ועי' ברשב"א^ו שהקשו: אמאי מכבה וחוזר ומדליקה כיון דהנחה עושה מצוה בהגבהה סגי, דאטו מי גרע דלוקה ועומדת מהדליקה חרש שוטה וקטן דאמרין לקמן (כד.) דלמאן דאמר הנחה עושה מצוה, מהני שהנחה בר דעת.

ת' הרשב"א

ועי' ברשב"א^ז (שם ד"ה 'הא דאמרין') שכתב: וי"ל דמיגרע גרע, דהתם כיון דבשעת הדלקה הוא, הא מוכחא מילתא דלשם נר חנוכה הודלקה וכשהנחה בר דעת דיו ושפיר דמי, אבל הכא שהיתה דולקת מאתמול לינא פרסומי ניסא, דהרואה אומר לצרכו הוא דאדלקה.

ביאור דברי הרשב"א שבעינין היכר שהנר הוא של מצוה

וביאור דבריו דבנר חנוכה איכא ב' דינים א.

ח וכן הוא בשאר הראשונים: תוס', רמב"ן, ריטב"א, ח"י ר"ן. תוס' הרא"ש, ועוד.

ט וכע"ז בכל הראשונים הנ"ל.

שיהא ניכר שהנר הוא של מצוה וזה נקרא פרסומי ניסא. ב. שיניחו את הנר לשם מצוה. ולדין הנחה לשם מצוה בעינין בר דעת, אבל להיכר שהנר הוא נר של מצוה לא בעינין בר דעת ודי בכך שלא הודלק לצורכו.

ולכך היכא שהדליקה חרש שוטה וקטן לצורך חנוכה והניחה בר דעת שפיר דמי למאן דאמר הנחה עושה מצוה, דכיון שהבר דעת הניח את הנר לשם מצוה וניכר על ידי הדלקת החרש שוטה וקטן שהנר הוא של מצוה, כשר. אבל היכא שדלוקה ועומדת מאתמול והניחה היום לשם מצוה, אע"פ שהניח את הנר לשם מצוה, מכל מקום לא מהני כיון שלא ניכר 'שהנר הוא של מצוה' דהרואה אומר לצורכו הוא דאדלקה ואין פרסום הנס'.

הידוש דין שבעינין היכר שנעשה בנר מעשה הדלקת מצוה

ולפי"ז גם למאן דאמר הדלקה עושה מצוה^ח, אין די במה שהדליק לשם מצוה, אלא בעינין שיהא ניכר שהדליק נר של מצוה, משום פירסומי ניסא

ביאור דברי האמרי אמת להנ"ל

ומעתה נבוא לבאר דברי האמרי אמת שכתב שאפשר לקיים מצות הדלקת המנורה על ידי הוספת שמן, והובא לעיל תמיהת המקראי קודש שמדברי הרא"ש מוכח שמצות הדלקת נר חנוכה אי אפשר לקיים על ידי הוספת שמן, ומאי שנא הדלקת נר חנוכה מהדלקת המנורה.

ולמה שנתבאר שבעינין שיהא ניכר 'שהדליק נר של מצוה י"ל שהוספת שמן לנר שהודלק שלא בכשרות^ט, אע"פ שחשיבה למעשה הדלקה, מכל מקום אין ניכר שהדליק נר של מצוה, דהרי אין רואים את מעשה הדלקה, וחסר בפרסומי ניסא, ולכך צריך לחזור ולהדליק, אבל במנורה שאין דין דפרסומי ניסא יצא בהוספת שמן שנחשבת להדלקה על פי דין.

י ועי' רשב"א (שם כא: ד"ה 'הא דאמרין') שכתב שיכול להדליק קודם שקיעת החמה 'דהא איכא פרסומי ניסא, וכמו גבי נר שבת שקודם השקיעה איכא היכר דלצורך שבת מדליקו והכא נמי דכוותה'.

כ דבהדלקה מכל מקום ניכר המעשה מצוה.

ל שלא היה בו שיעור אע"פ שהודלק לשם מצוה נר חנוכה.

ג' סעיפים בכל יום

כתקנת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

תְּנוּחַת, וְלֹא בְּהֵמָה בְּלֶבֶד, אֶלָּא כָּל בְּעָלֵי חַיִּים, וְלִכֵּן אֲסוּר לְהַנִּיחַ לְבִהְמָתוֹ שְׂתוּצִיא אֵיזוֹ מִשָּׂא, שְׂאֵפְלוֹ יִצָּא מֵאֲלִיָּה לְרֵשׁוֹת הָרִבִּים וְהוֹצִיאָה מִשָּׂא, עֶבֶר הוּא עֲלִיָּה עַל מִצּוֹת עֲשֵׂה שֶׁל תּוֹרָה. וְאֵף דְּבָר שֶׁהוּא לָהּ לְנוֹי מְקוֹם הוּי מִשָּׂא. אֲבָל דְּבָר שֶׁהוּא לְרִפּוּאָתָהּ כְּמוֹ אֲגֵד שֶׁעַל הַמִּפְקֵה, מִתְּרַת לְצִאֵת בּוֹ. וְכֵן דְּבָר שֶׁהוּא צְרִיכָה לְשִׁמְרָתָהּ הוּי לָהּ כְּמוֹ מִלְּבוּשׁ לְאָדָם וּמִתְּרַת לְצִאֵת בּוֹ. וְאֵף מָה שֶׁהוּא רֶק לְשִׁמְרָה יִתְּרָה אֲסוּר. וְכֵן דְּבָר שֶׁבִּהְמָה זֶה אֵינָה נִשְׁמֶרֶת בָּהּ, אֵף עַל פִּי שֶׁבִּהְמָה אֲחֵרֶת נִשְׁמֶרֶת בָּהּ, הוּי לִיָּה לְגַבֵּי בְּהֵמָה זֶה מִשָּׂא וְאֲסוּר.

קיצור שו"ע

שב"ק וישב, כ"ו כסלו נר ב' דחנוכה ד'תשפ"ד

סעיף ו.

מְתָר לְשׁוּף יְדֵיו בְּמָרְסָן אֵף עַל פִּי שֶׁהַיָּדִים רְטֹבוֹת, וּבְלֶבֶד שְׂלֵא יִתֵּן אֶת הַמַּיִם עַל הַמָּרְסָן מִמֶּשׁ. אֲבָל אֲסוּר לְשׁוּף יְדָיו בְּמִלַּח, וְכֵל שֶׁכֵּן בְּבוּרִית [סבון] (זי"ף) מִשׁוּם דְּנִמּוּחַ.

סעיף ז.

מִים שְׂאִין הַדְּרָךְ לְרַחֵץ בָּהֶם אֶלָּא לְרִפּוּאָה, כְּגוֹן שֶׁהֵם רְעִים אוֹ מְאֻסִּים, אֲסוּר לְרַחֵץ בָּהֶם בְּשֶׁבֶת כִּיּוֹן שֶׁנֶּפֶר שֶׁהוּא לְרִפּוּאָה (עֵינֵינוּ לְקַמֵּן סִימָן צ"א). בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, כְּשִׁשׁוּהָ

חנוכה

הרי"ם מגור] ז"ל שהיה אצל רבי מלובלין ז"ל שהובא לפניו פיתקא ממסור שהיה מצער רבים, כשהביט בפיתקא אמר: זה מאיר בשמים בכל העולמות עליונים, והיה תמיהה רבה, אחר כך שאלו בנו ר' יוסף ז"ל, אמר, באותו העת שהגיש לפניו הפיתקא הדליק הנ"ל נר חנוכה, כשמעי נמס לבי שפחות כערכו מאיר כל כך בעשיית מצוה, ואולי דוקא בנר חנוכה מפני שכל הנס בא על ידי כהנים, ומידת אהרן אוהב שלום [אוהב את הבריות] ומקרבן לתורה, לכך פעל שבנס זה יוכל כל אחד לעלות מכל חשכות שלו אם יחדל מלהחשיך עוד, וחז"ל דרשו על ידי נר מצוה באור תורה, על כרחך שמצוה זו גדולה מתורה הקדושה, שמביא לתוה"ק, כדקיימא לן תלמוד גדול שמביא לידי מעשה, מצוה זו מביא לידי תלמוד.

שפתי צדיק

נשמתו מנשמת הסנהדרין משבט יששכר

הרה"ק בעל "מנחת אלעזר" ממונקאטש זי"ע כותב באחד מספריו בזה"ל: "שרבינו הקדוש הגאון מהרי"י זי"ע א הרבי מלובלין שהגיד לזקננו הגאון הקדוש זי"ע ה"בני יששכר" שהוא משבט יששכר, וכן נראה שם מאמרו לחנוכה שקראו שרי ביששכר עיי"ש בהקדמתו למאמרו ועל שם זה טובא גזוז בגוויה שייסד שם ספרו בני יששכר". עכ"ל.

ובספר נמוקי אורח חיים (סימן תרע"א) כותב הרה"ק ממונקאטש על זקינו ה"בני יששכר" בזה"ל: "המפורסם בדקדוקי מצות שלו ובפרט במצות נר חנוכה בגודל עבודתו ותורתו זצ"ל".

ידוע שה"בני יששכר" חקר תמיד על עצמו אם הוא כהן או לא כי השפעת דברי תורתו על חנוכה היתה גדולה ביותר, ופעם כשבא אל רבו הקדוש הרבי מלובלין קיבלו בכבוד גדול ואמרו לו שהוא אינו כהן אלא נשמתו היא מנשמת הסנהדרין שהם משבט יששכר ובימים ההם היו הסנהדרין החשמונאים ולכן יש לו השפעה מיוחדת בענייני חנוכה.

והרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא היה אומר בשם אביו הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע, שהרה"ק ה"בני יששכר" היתה לו הארה בחנוכה יותר מכל 'הרעבייס'.

הרה"ח ר' שמואל פרוש שליט"א, גליון אוהל מועד (882) יח"י תשע"ז

ויאמר אלוקים יהי אור - שבת חנוכה

שמעתי מרבי לייב אברהם שו"ב בק"ק אטיקמאלוב, ששמע מפה קדשו של הרה"ק מרוזין שאמר בשם אביו הרה"ק רבי שלום מפרוהביטש כי פסוק (בראשית א ב) "והארץ היתה תוהו ובוהו" נאמר על השבתות שעד שבת חנוכה, "ויאמר אלוקים יהי אור" קאי על שבת חנוכה. והרה"ק מאפטא היה קורא אותן השבתות 'כדלעומר שבתים'. ואחד קדוש אמר בזה הלשון: "די ווינטער'דיגע סדרות גייען גוט אנגעטאהן" - כלומר שהם בלבוש עב. והבן.

מרגניא דבי רבנן

השרת וג' דברים כבהמה, וכשתאיר מצוה זו לדברים כבהמה שיעשה כאדם בישוב הדעת וביראת שמים, אז מכריע עצמו וכל העולם לכף זכות, כאשר שמעתי מפה קדוש זקני [החידושי

ללמוד גמרא אחר הדלקת נרות חנוכה

לא אשכח כיצד פעם אחת באחד מלילות חנוכה בשעת ליל מאוחרת בסביבות השעה 2 בלילה יצא הרבי [הברכת משה] ממחדרו להדלקת נרות חנוכה. היה זה בתוך ביתו של הרבי ובמקום שהו קהל חסידים שהמתינו זמן רב לחזות בעבודת קדשו של רבינו בעת הדלקת נר חנוכה. כעבור שעה קלה בסיום שירת המזמורים והקהל עמד להיפרד מהרבי ולשוב כל אחד לדרכו, עמד הרבי ותבע מכולם לא ללכת עדיין הביתה ולרדת אל בית המדרש וללמוד גמרא...

הרה"ח ר' יו"ט קראסניאנסקי שליט"א, גליון אוהל מועד (842) שמות תשע"ז

רבינו הברכת משה בהדלקת נר חנוכה אצל הר"ש מזוועהיל

שמעתי מהרה"צ רבי דוד גולדמן אב"ד זוועהיל ב"ב, שבאחד מלילות חנוכה היה זקינו הרה"ק הר"ש מזוועהיל זי"ע בכותל המערבי והתפלל שם. רבינו ה"ברכת משה" היה אף הוא נוכח שם באותה שעה ופגש את הרבי ר' שלומיקע והתלווה אליו אח"כ עד למעון קדשו.

הרבי מזוועהיל רבי שלומיקע שראה את רבינו מתלווה אליו שאל אותו מדוע הוא הולך בדרך עמו, ואמר לו רבינו שהוא רוצה להיות נוכח אצלו בשעת מעמד הדלקת נר חנוכה שלו. לשמע זאת פנה אליו רבי שלומיקע ואמר לו שאין לו מה לבוא אליו היות שאצלו אין שום דבר מיוחד לראות מלבד הדלקת הנר...

הוראתו של ר"ש חזקה היתה עליו על רבינו ולכן הוא הלך הביתה. ורק למחרת הגיע שוב רבינו והמתין במעונו של הר"ש ולפני הדלקת נרות חנוכה כשהר"ש כבר הגיע להדליק את המנורה כבר היה רבינו שם ולכן הניח לו ר"ש ולא דחה אותו.

הרבי מזוועהיל הכין את הנרות ולקח גפרור, בירך בפשטות והדליק את המנורה ואח"כ הסתובב אל רבינו, ואמר לו: "איך האב איך געזאגט אז עס איז נישט דא וואס צי ענן ביי מיר" [אמרתי לכם כבר, שאין מה לראות אצלי]..."

הרה"ח ר' שמחה קרקובסקי שליט"א, גליון אוהל

מועד (902) בחוקותי תשע"ה

ה'אביר יעקב' שלח ב'זאת חנוכה' הזכרה אל רבינו ה'ברכת משה'

היה אחד שנכנס אל האדמו"ר מסאדיגורה בעל ה"אביר יעקב" בזאת חנוכה לעת ערב והזכיר עצמו לישועה מסוימת לה נזקק, נענה אליו ה"אביר יעקב" שאצלו כבר הסתיימו ימי החנוכה היות שכבר עתה לאחר השקיעה של היום, אולם אצל הרבי מלעלוב עדיין זאת חנוכה היום כי הוא עדיין עורך את שולחנו לכבוד היום, ועל כן מוטב יהיה אם ילך אליו להזכיר עצמו ביום קדוש זה.

הרה"ח ר' שמואל פרוש שליט"א, גליון אוהל מועד (873) ויגש תשע"ט

חנוכה הכנה לימות המשיח

חנוכה הכנה לימות המשיח, וזה ענין הדריידעל נגה"ש, גימטריא 'משיח'. ואמר בשם הרבי ר' בונם [מפשיסחא] זצ"ל: כתיב (בראשית מו, כח) ואת יהודה שלח להורות לפניו גשנה, גשנ"ה בגימטריא 'משיח', עהר זאל פריער משיח'ען, וזה סוד הדריידעל.

הרה"ק רבי חנוך העניך מאלכסנדר זי"ע, חשבה לטובה (עמ' יא)

כל הפציק לא ישוו בה

פעם ישבו כמה חסידים בבית המדרש של הרה"ק מברדיטשוב ושוחחו ביניהם, לפתע נכנס הרה"ק מברדיטשוב והתקרב אליהם ושאלם על מה הם משוחחים, ומפני ששוחחו בדברים של מה בכך, בושו מלענות לרבים, אך כששאל הרבי שוב על מה משוחחים, הוכרחו לענות כי הם מדברים מעשירותו המופלגת של הגרף פוטוצקי, שאינו מונע עצמו מכל תענוג עוה"ז מכל אשר ישאלו עיניו, עד כי לפעמים כאשר מתחשק הגרף בעיצומו של קיץ להחליק על השלג שאינו נמצא כמובן, מצוה הוא לפזר שקים של סוכר באחוזתו כדי שיוכל להחליק עליהם. פנה אליהם הרה"ק מברדיטשוב ושאלם: האם הגרף מדליק נרות חנוכה? הנוכחים תמאו על השאלה, וענו: כמובן שלא, והלא הגרף הוא גוי. "אם כן אין לו טעם בתענוג עולם הזה", השיב מיד הרה"ק מברדיטשוב.

סיפור זה נהגו רבוה"ק [לבית רוז'ין] לספר לפעמים בעת הדלקת נרות חנוכה.

ילקוט בני בינה

המסור שהאיר בעולמות העליונים בעת שהדליק נר חנוכה

זקני מור" [הרה"ק החידושי הרי"ם מגור] ז"ל אמר לנו, דלכך קורין 'חנוכה געלד' מפני שכתוב 'בשמאלה עושר וכבוד', מצוה זו הנעשית בשמאל מביא עשירות עכ"ל"ק.

י"ל כפי ששמעתי מפה קדשו כמה פעמים שמצוה זו מאירה בשמאל היינו לדברי עולם הזה שהם בחינת שמאל, כן מצוה להניחה בפתח הסמוך לרשות הרבים שתאיר גם לרשות הרבים ששם תמיד ערוביאי, ולפי גודל הארת המצוה נעשים כלים לקבל עשירות שלא יתגשם, כי תמיד רצון שמים להשפיע כל טוב לכל אחד מישראל, אך מאהבת ישראל פן ישבע ויכחש ח"ו כנאמר בפסוק, או ישל על ידי העושר באיזה עון, לכך מונעים, ובזמן זה יכולים הדבקים במצוה זו לקבל עשירות שלא ימוטו ח"ו, ומפני מה אין לנו עשירות, מחמת שנצרף לעשות המצוה כתיקונה לשם שמים לא בשום פניה ח"ו, איש כזה יוכל להשיג שפע, אבל מי שמכוין להתעשר מאבד הכוונה לשם שמים, וכן בקטורת שמבואר במסכת יומא (כ). שהיתה מעשרת מדכתוב ברך ד' חילו, ומכל מקום וכי היו כל המקטירים עשירים, מסתמא מי שהיה לו נדנדו אחד מני אלף כוונה שיתעשר לא פעל כלום, אך מותר לכיין שיזכה על ידי מצוה זו להאיר כל בחינת שמאל שלו, שיש בכל אחד ג' דברים כמלאכי

הרב אהרן גלבשטיין

פרשת וישב

לו אנשים שישע על סעודת ל"ג בעומר, וזה לא יגרום לו ביטול תורה כל כך, באין ברירה הסכים ונסע על ל"ג בעומר, והתיישב אצל השלחן עם החסידים.

המנהג היה שכל מי שישב אצל השלחן כיבד אותו הרה"ק שיאמר קצת זוהר הק', וכה עבר הזוהר הק' מאחד לחבירו, וכל אחד המשיך לומר במקום שהפסיק קודמו, והרה"ק הבית אהרן היה אומר אחר כל אחד, נא, נא, היינו שהאחר ימשיך לומר, והנה כשהגיע תורו של הרב הנ"ל הראה הרה"ק שידלגוהו והוא לא יאמר רק היושב לצידו יאמר, וחרה הדבר מאד להרב, האם הוא אינו יכול לומר זוהר.

אחר שגמרו כל היושבים אצל השלחן לומר זוהר, אמר הרה"ק להרב, שיאמר איזה מימרא מר' שמעון בר יוחאי, אמר המאמר 'מוטב שיפיל עצמו לתוך כבשן האש ואל ילבין פני חבירו ברבים', ורצה לרמוז בזה שחרה לו על הבושה שנתבייש ברבים, אמר לו הרה"ק הבית אהרן, מאיפה לומדים דבר זה, ענה הרב מ'תמר', שאל הרה"ק נו, מה היה אצל תמר, נולדו לה תאומים, גם לכבודו יולדו תאומים, וכן היה, שנושע אח"כ בתאומים.

שיח זקנים (חלק ה')

וַיִּמָּאן וַיֹּאמֶר אֶל אֶשֶׁת אֶדְנָיו וְגו' (לט. ח)

תיבת וימאן היא בשלשלת ובפסיק כדי להפרידה מן התיבות ויאמר אל אשת אדוניו, וזה להורות שמיאן לא מצד הטענות אלא שמיאן בפשיטות בלי שום טעם ובלי שום התחכמות, והא שהציע לפניה טענות לא היה צריך לזה אלא להרגיע אותה. וזה לימוד גדול לכל איש ואיש בהגיע שום מעשה אשר בלתי ראוי תחת ידו לא ידחה הדבר בטענות שכליות, שהשכל איננו בהיר ומאיר תמיד לנגד עיניו והרי השוחד יעור, ואין לך שוחד גדול מיצר הרע שהוא מחליק הדבר בעיניו ועושה מעבירה מצוה, וכמו שאמרנו כמה פעמים שזה רמזו בש"ס (חולין צ"א). כת"ח נדמה לו, והרי ביוסף היא ראתה באיצטרולוגין שלה ומסתמא גם יוסף ראה, והיצה"ר בודאי הראה לו לעשות מעבירה מצוה. ואם המיאון היה ע"י טענות שכליות היה מקום ליצה"ר למשכו ברשתו, אבל המיאון היה מצד עצם נפשו בלי שום טענות והתחכמות. וזה לימוד לדורות. ויש לומר עוד שיוסף הביא זו המדה בכל ישראל, כי כל ישראל נקראו בני יוסף, וכמו שאב מוריש טבעו לבניו כן הטביע יוסף דרכו בקודש לכל ישראל. והיא שעמדה לישראל בימי יוונים שהיו פילוסופים וגם הם מאסו בגשמיות, אבל היה זה עפ"י חקירה, ואין לזה קיום, כי אחר כל חכמתם וחקירתם נשאר מוזהמים, כידוע מענינם ומגזירותיהם שתבעל לטפסר תחילה, אבל ישראל הם מצד עצם נפשם מואסים ברע, ע"כ כחם גדול מכח היוונים ברוחניות וקמה אלומתי וגם נצבה.

שם משמאל (תרע"ב)

וידועין דברי כ"ק אדמו"ר הר"ב זצללה"ה מפרשיסחא בתיבת וימאן שמוטעם בשלשלת שהוא להפרידו מתיבה שלאחריו היינו בלי שום טעם ואח"כ ויאמר בטעם.

שם משמאל - פרשת מסעי (תרע"ג)

ר' חיים הנ"ל נתרגש מרעיון זו מאד, ורצה לדבר מזה עם מרן [הרה"ק רבי חנה] מקאלשיץ זצ"ל, אך לא יצא הדבר. בלילה בסעודת חקל תפוחין קדישין פרשת וישב ושבת חנוכה, והיה ציבור גדול גם שאר חשובי העיר, ומרן זצ"ל התחיל בשיחה עם המלמדים הא"ך שמתרגמים להילדים המינים השונים שאורחת ישמעאלים נשאו אתם בדרך, והאריך בזה לתמהון הרבים, עד שהגיע לדברי רש"י ז"ל שהיה בהשגחה בכדי שאותו צדיק לא ירגיש ריח רע כי אם טוב, וסיים מרן זצ"ל ואמר: ואפשר להוסיף על דבריו הק' שמה שהקרה להם הקב"ה אורחות ישמעאלים, גם היה להנאתו של אותו צדיק, כי בוודאי היה אצל הישמעאלים שהיו צאצאי ישמעאל בן אברהם, רעיונות ושיחות נאות ממה שקלטו אוזניהם מביתו של אברהם אבינו ע"ה, והנאה גדולה יש לגר וגולה בארץ נכריה, כשיוכל לשמוע איזה שיחה נאה מבית הוריו, ודפח"ח. ור' חיים הנ"ל נתפעל מכל קשר הדיבורים עם מה שראה ברבינו בחיי הנ"ל.

שיחתו של עבדי אבות (חלק א', דף קנט)

וַיֵּרֶד יְהוּדָה מֵאֵת אָחִיו (לה. א)

במדרש (בראשית רבה) וזה לשונו: "שבטים היו עסוקים במכירתו של יוסף, ויעקב היה עסוק בשקו ותעניתו, ויהודה היה עסוק ליקח לו אשה והקב"ה היה עוסק ובורא אורו של מלך המשיח". עכ"ל. יובן על דרך שכתב האר"י זלה"ה שבחינת עשרה הרוגי מלכות היתה כדי שיוכל להיות הגאולה בסוד א-ל נקמות ה' וכו', ובוזה הכח יבוא מלך המשיח. והנה במכירת יוסף נגזר בעת ההוא על עשרה הרוגי מלכות שיהרגו, וזה הוא כוונת המדרש הנ"ל שבטים היו עסוקים במכירתו של יוסף כלומר ובשביל זה נגזרה אז גזירה על עשרה הרוגי מלכות, והקב"ה היה עוסק ובורא על ידי זה אורו של מלך המשיח כיון שאז היה הזמן, ובשביל שהיה יהודה נקי ממכירת יוסף וכמו שאמר יעקב בברכתו אליו 'מטרף בני עליית', לכן כשהיה יהודה עסוק ליקח אשה עסוק הקב"ה להוציא מזרעו אורו של מלך המשיח ויהיה התיקון על ידי כולם, והבן זה.

הרה"ק רבי ישעיה מושקאט מפראגא ז"ע, ראשי בשמים

וַתִּכְסַּב בְּצִעִיף וַתִּתְעַלֶּף (לה. יד)

האדמו"ר מרוז'ין מוהר"ר ישראל הקדוש ז"ע ועכ"א היה מפרש "צעיף" בראשי תיבות ע"מך י'שראל צ'ריכים פ'רנסה (ברכות ג'), כי כל הצרות והעבירות וכו' באים מזה שצריכים לפרנסה, ואלמלא זה היה הכל כשורה וכולם היו יראי אלקים בתכלית, ולכן אמר שכל הנסיון הוא מחמת הצעיף הנ"ל, "ותכס בצעיף", אבל הקב"ה יודע שיש בלב כל אחד לעשות רצונו ורק שאור שבעיסה וצעיף הנ"ל מעכב, ודו"ק ודפח"ח.

מהרש"מ הכהן (עמי קצט)

וַהֲנֵה תְּאוּמִים בְּבִטְנָהּ (לה. כז)

בימי הרה"ק הבית אהרן מקארלין זצ"ל היה רב מתנגד אחד שלא זכה לזרע של קיימא, ואשתו הרבנית הפצירה בו שישע לקארלין להתברך מפי הבית אהרן, אבל בעלה הרב לא רצה, והרי היה מתנגד, וגם איך יסע על שבת, הלא יש בזה משום ביטול תורה, אמנם אשתו הציטקה שישע, אמרו

וַיִּבֶא יוֹסֵף אֶת דְּבַתָּם רָעָה אֶל אֲבִיהֶם (לז. ב)

פירש רש"י: היה מגיד לאביו שהיו אוכלין אבר מן החי. וצריך להבין מה היה טעמן של שבטי י-ה לאכול אבר מן החי. וביאר רבינו [הרה"ק רבי יואל מסאטמר ז"ע] על פי מה שאמרו חז"ל (בראשית רבה פרשה ע"ג אות י', והובא ברש"י פרשת ויצא ל', לה) שהוולדות של צאן יעקב נולדו על ידי המים שהשקה אותם יעקב, והנה בגמרא (חולין דף כז:) איתא: "דרש עובר גלילאה בהמה שנבראת מן היבשה הכשירה בשני סימנים, דגים שנבראו מן המים הכשירין בלא כלום, עוף שנברא מן הרקק הכשרו בסימן אחד". וא"כ הצאן של יעקב שנבראו מן המים לא היו צריכים שחיטה מעיקר הדין, ולכן לא נמנעו השבטים מלאכלם כשהן חיים, אלא שיוסף היה סבור שעם כל זה הם צריכים שחיטה מחמת מראית העין (כדין בן פקועה שהפריס על גבי קרקע המבואר ביו"ד סימן י"ג סעיף ב'), אבל השבטים לא חששו לזה ועל כן היו אוכלים אותן בלא שחיטה.

י"ג אורות (חלק ג')

וַיִּשְׁבוּ לְאָכֵל לֶחֶם וַיִּשְׂאוּ עֵינֵיהֶם וַיֵּרְאוּ וַהֲנֵה אֶרְחַת יִשְׁמַעְאֵלִים בְּאֶה (לז. כה)

ולכאורה מהו השייכות הענין הסעודה עם האורחת ישמעאלים באה. אלא יש לומר, היינו כמו שסיפר אא"ז [הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר] זצוק"ל, איך שפעם אחת הלך ללובלין עם החסיד הר' משולם ז"ל, ובאו לכפר אחד ששם היה יושב יהודי והוטב להם להתפלל שמה, ואחר התפלה ישבו לאכול והתחילו לדבר דברי תורה ועניני חסידות כדרכו, ומיד בא הנכרי שומר הכפר ושאל אותם על כתב תעודה, ומסתמא לא היה להם ונתבהלו ונתבלבלו, ואמר להר' משולם ז"ל נפסיק ונברך ברכת המזון, ומיד כשהתחילו לברך הלך לו הנכרי. אמר אא"ז זצוק"ל שזה לא היה נכרי, רק הבעל דבר אין לו נייחא ששני יהודים יתחברו יחד ויעסקו בדברי תורה, על כן בא וביטל אותם, ואמר כי השומר מקדים לבוא על היריד קודם הסוחרים לשמרום ולבלבלם, עכדה"ק.

וכהאי גוונא הזדמן לי פעם אחת בסעודה, ופירשתי בזה הפסוק (תהלים כג, ה) תערוך לפני שלחן נגד צוררי, היינו כאשר חסידים מתחברים לסעוד יחד בזה השלחן אשר לפני ה', זהו 'תערוך לפני שלחן' כאמור, אזי 'נגד צוררי' בא הצורך ונעשה כנגד לבלבלם כנ"ל.

וזהו שהיה כאן אצל השבטים הקדושים, כאשר התחברו יחד וישבו לאכל לחם לפני ה', מיד והנה אורחת ישמעאלים באה לבלבל אותם, עד שהיה מה שהיה, כי אלמלא הישמעאלים שבאו אזי בין כך ובין כך היה ראובן בא ומשיבו אל אביו כמובן.

דברי ישראל (מאדז"ץ)

וַהֲנֵה אֶרְחַת יִשְׁמַעְאֵלִים וְגו' נִשְׂאִים נִכְאֵת וַיִּצְרִי לֵט (לז. כה) שמעתי מהרה"ח ר' חיים וועבר ע"ה, שפעם הלך פעם בדרכו ממקוה טהרה בערב שבת קודש וראה באחת החנויות העתיקות ספר ישן נושן, וקנהו מהנכרי המוכר, בעד זהוב (ולטא) א'. ובהלכו קרא בו, וזה היה ספר רבינו בחיי על איוב, ובהקדמה שם כתוב שיש לומר שאליפז הנזכר בספר איוב, הוא אליפז בן עשיו, או מי מצאצאיו הנקרא על שמו שגדל בבית זקנו אברהם אבינו ע"ה ומשם קלט איזו רעיונות אמיתיות.

הרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין זי"ע - כ"ט כסליו תש"ט

ואלה תולדות

הרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין זי"ע נולד בסטריסוב בט"ז כסליו שנת תרי"ח לאביו הרה"ק ר' מרדכי שרגא פייביש מהוסיאטין בנו השישי של הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין, ונקרא שמו 'ישראל' על שם זקנו הגדול הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין זי"ע. היה חתן הרה"ק רבי אבי עזרא זעליג ממוגלניצא [בן השרף ממוגלניצא נכד הרה"ק המגיד מקווינץ זי"ע] חתנו של דודו, אחי אביו, הרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורה (חתן הרה"ק הבית אהרן מקארלין זי"ע). בזיוו"ש נשא את בתו של הרה"ק רבי חיים מאנטוניה [בן הרה"ק בעל 'אמרי ברוך' מוויז'ניץ זי"ע]. עם פטירת אביו הקדוש בכ"ב אייר תרנ"ד, מילא מקומו בהנהגת עדתו הק' בעיר הוסיאטין, כשאלפים מסתופפים בצילו. בפרוץ מלחמת העולם הראשונה עבר לעיר וויען שם נשאר לגור עד שנת תרצ"ז, אז עלה לארץ הקודש, והשתקע בתל אביב.

נלב"ע בכ"ט כסליו ער"ח טבת נר ה' דחנכה תש"ט, ומנוחתו כבוד בעיה"ק טבריה.

דבריו המרטיטים של הצדיק לפני הדלקת נרות הנוכה

שמעתי מהגה"צ רבי יעקב לנדא זצ"ל רבה של בני ברק בעת שהשתתף בשולחנו הטהור של כ"ק מרן אדמו"ר ה"ברכת משה" זי"ע ששמע פעם כיצד רבו הרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין לוחש בשפתיו לפני הדלקת נרות חנוכה כדברים האלה: "רבונו של עולם, פארשעם מיך נישט, אין בין דאך דעם טאטנ'ס א קינד" - [רבוש"ע, אל נא תבייש אותי, אני בכל זאת בן של אבי].

הרה"ח ר' שמואל פרוש שליט"א, גליון אוהל מועד (330) מקץ תשע"ח

העבודה מימים הנוראים ועד הנוכה

כ"ק אדמו"ר רבי יעקב מהוסיאטין זי"ע כותב ששמע מפי הרה"ח המפואר ר' אברהם ברוידא ע"ה, דכשהוא מסר פעם הרשימה ממעות חנוכה ליד כ"ק מו"ח מרן רבי ישראל מהוסיאטין זי"ע אמר לו רבי אברהם: חסידים מאחלים בחנוכה "גמר טוב", והגיב כ"ק מו"ח זי"ע ואמר: "יא יא, דער בארדיטשנבער רב פלעג זאגען: איך ווער נישט פערטיג מיט מייך עבודה פון ר"ה יוה"כ סוכות ביז חנוכה און אמאהל ביז פורים".

אהלי יעקב (ח"ב), נר ישראל

הפעם הראשונה שהתראה רבינו הברכת משה עם הרה"ק מהוסיאטין

רבינו הברכת משה זי"ע היה מספר, שהפעם הראשונה שראה את הרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין זי"ע היה בעיר קראקא.

היה זה בתקופה בה הרבי מהוסיאטין לא שהה כבר בעיר הוסיאטין והתגורר בעיר הבירה וויען. ובמסעו על קברי אבות עבר בדרכו בעיר קראקא שם שהה מספר שעות ושם הלך רבינו הברכת משה לראותו ולתת לו שלום.

והיה רבינו הברכת משה מספר, שהיות שהוא

היה בנו של אביו הקדוש רבינו הרש"ן הניחו לו לעמוד על יד הרבי מהוסיאטין בשעת קריאת ה'קוויטלך' בכל העת עד שנסע משם (היה זה כיבוד שרק מיוחדים קיבלו רשות להתכבד להיות נוכח בשעה זו).

הרה"ח ר' שמואל פרוש שליט"א, גליון אוהל מועד (236) וישב תשע"ו

התבטאותו של הרבי מהוסיאטין על רבינו הברכת משה

פעם נכנס אל רבינו הברכת משה ר' מרדכי בוימינגר נין הרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין [בן רבי יהושע בוימינגר חתן הרה"ק בעל "אהלי יעקב מהוסיאטין חתנו של רבי ישראל מהוסיאטין] ושוחח עם הרבי בעניינים שונים. לאחר השיחה שאל אותו רבינו לפרש ביאתו אליו, וכלשונו הטהור "וואס טוט א הוסיאטינער אייניקל ביי מיר". והשיב לו ר' מרדכי בוימינגר, שפעם לאחר שרבינו הברכת משה בעצמו ניחם את הרבי מהוסיאטין בניחום אבלים, פנה אליו זקינו - הרבי מהוסיאטין והורה לו ללכת ולהתחקות אחר תהלוכות קדשו של רבינו, והוסיף ואמר עליו, שהוא "ירא שמים".

המשיך ר' מרדכי את דבריו ואמר לרבינו, שזו הסיבה שבא אליו, כי כאמור, שמע מזקינו שהרבי הוא ירא שמים.

בדומה לזה סיפר לי ידידי ומחותני הרה"ח ר' שמחה קרקובסקי שליט"א נאמן בית רבוה"ק שבשנת תשמ"ב בעת ששהה רבינו הברכת משה משך כל ימי החנוכה בעיר טבריה הצטרף לנסיעה מבני ברק לטבריה עם קבוצת חסידי הוסיאטין שנסעו לטבריה כדי לפקוד את ציון קדשו של הרה"ק מהוסיאטין הטומן בבית החיים העתיק שם ביומא דהילולא כ"ט כסליו. לשאלתם לצורך מה הוא נוסע לטבריה ענה להם רבי שמחה שהוא נוסע להסתופף בצל רבו הרבי מלעלוב. מששמעו את דבריו סיפרו לו, שרוב הרבי הקדוש מהוסיאטין היה דרכו שלא היה משוחח כלל מצדיקים שחיו בזמננו, ורק שני צדיקים היה יכול להזכירם לעתים שונים. האחד היה הרבי הקדוש רבי אהרן מבעלזא זי"ע, והשני היה רבינו הקדוש הברכת משה זי"ע, שאמר עליו שהוא ירא שמים.

הרה"ח ר' שמואל פרוש שליט"א, גליון אוהל מועד (236) וישב תשע"ו

ההזכרה של רבינו הברכת משה אצל הרבי מהוסיאטין

סיפר הרה"ח רבי ישראל קאפ זצ"ל, שפעם היה רבינו הברכת משה צריך לעבור ניתוח מסוים, ושלח אותו הרבי אל הרבי מהוסיאטין על מנת שיזכירו אצלו שיעבור הניתוח בהצלחה. וסיפר רבי ישראל, שהוא מיד נסע לתל אביב אל ה'הוסיאטינער' וכשהגיע אליו ראה אותו יוצא לטייל, הוא ניגש לגבאי שאמר לו שלא ניתן כעת להזכיר הזכרות וימתין לחזרתו של הרבי למעונו.

הרבי מהוסיאטין שראה את רבי ישראל פנה אליו ואמר לו שהוא יכול להצטרף אליו בהליכתו. רבי ישראל הצטרף אליו בהליכתו ובאמצע הדרך

שאל אותו הרבי לשמו ולימודיו שלומד כעת. ולאחר שגמר לטייל חזר לביתו, ולאחר מספר דקות קרא לרבי ישראל שבינתיים המתין מחוץ לחדרו, ושאל אותו מה הוא רוצה, השיב לו רבי ישראל, שהרבי מלעלוב אמור לעבור ניתוח מסוים והוא שלח אותו להזכירו בשמו ושם אמו על כך. הרבי מהוסיאטין שמע את הדברים וברך את הרבי על כך, והתבטא, שהיות והניתוח המדובר הוא מהניתוחים הקלים ברפואה המתקדמת לכן בעז"ה זה יעבור בהצלחה. ואכן הניתוח הצליח ועבר בשלום.

הרה"ח ר' שמואל פרוש שליט"א, גליון אוהל מועד (236) וישב תשע"ו

האיש המלויץ טוב בפני בי"ד של מעלה

שמעתי מנכד הרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין זצ"ל אשר התגורר בתל אביב, שנוהג היה אותו נכד להתלוות לזקינו בכל יום לילך עמו ברחוב העיר לבריאותו, ובאחד הימים באמצע הליכתם פגש בהם איש אחד, והוא ניגש ושאל את הנכד היכן גר זקינו, ואמר לו השם של הרחוב שבו הוא דר, והמשיכו בדרכם, וכששבו לביתם, ראה את האיש הזה שפגשוהו ברחוב עומד וממתין להם ליד פתח הבית, התפלא הנכד מה לו ולהם, שלא ראוהו מעולם ולא היה לו כל קשר לזקינו הרה"ק מהוסיאטין, וכששאלו למבוקשו אמר לו שרוצה להכנס לרבי.

כשנכנס לחדר הרה"ק מהוסיאטין, שאלו הרה"ק מה ברצונך, אמר לו אותו אחד שלפני זמן מה חלם שהיה עומד בפני בית דין של מעלה וכמעט יצא דינו שיסתלק מן העולם, ואז הופיע שם איזה יהודי נכבד עם הדרת פנים ואמר שהוא צריך עדיין להשאר בזה העולם כיון שילמד את הספר אור החיים הקדוש, וכן הוה, וכיון שראיתי את פני הרבי, הכרתי בו שהנה זה האיש אשר המליץ טוב בעדי בפני בית דין של מעלה, אמר לו הרה"ק מהוסיאטין ברוב ענותנותו אל תספר את זה לאחרים כי לא יאמינו לך וישחקו ממך וממני.

כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע, דברות קודש

הצוואה שנכתבה ברוח הקודש

הרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין זי"ע, ביקש בצוואתו אשר נכתבה ביום כ"ג לחודש ניסן תרצ"ט: "עוד אני מבקש, אחרי מאה ועשרים שנה, יובילו אותי לירושלים תוב"ב להר הזיתים. באם לא תהיה היכולת לירושלים יבואני לצפת או לטבריה ת"ו".

הדבר היה לפלא, כי באותן הימים לא היתה שום מניעה להגיע להר הזיתים, ומדוע יעלה על הדעת שלא יוכלו לקברו שם.

ברם בשעת פטירתו כ"ט לחודש כסלו שנת תש"ט, כבר היו דבריו מחוורים לכל, שהרי הר הזיתים נכבש בידי הערבים ימ"ש, והיה תחת ממשלת ירדן, ולא היתה אפשרות להטמינו שם, לכן הוליכו את מיטתו לעיר טבריה, ושם חלקת מחוקק ספון, כפי צוואתו "או לטבריה", שנכתבה ברוח הקודש נפלא.

רשומים בשמן

נערך ע"י הרה"ג אהרן מרדכי גרין שליט"א - רב ומו"צ בקהילתנו

א. עשיית מלאכה בראש חודש.

א. ראש חודש מותר בעשיית מלאכה, והנשים שנוהגות שלא לעשות בו מלאכה הוא מנהג טוב. [שו"ע סימן ת"ז ס"א].

ב. לפי שלא פרקו הנשים נזמיהם לעגל, ניתן להם ראש חודש ליום טוב. [טור שם].

ג. כתב המשנה ברורה [שם], דאנשים שאין עושים מלאכה, אין זה מנהג כלל.

ד. אין להסתפר ולגזוז הצפרנים בראש חודש, אפילו כשחל בערב שבת, כי כך ציוה רבי יהודה החסיד. [מ"ב ס' רס סק"ז]. ואפילו לילד חלאקה הורה הגר"ז אויערבאך להחמיר שלא לספרו כשחל היום הולדת בר"ח, ה"ד בשלמי מועד, וכן הורו בירושלים, מהגר"מ סירוטה. כשחל ר"ח ביום שישי, כתב השע"ת בס' רנא סק"ד, שיקצו הצפרנים ביום חמישי, דבאופן כזה אין להחמיר שלא ליטול הצפרנים בחמישי, והגה"צ רמ"א פריינד זצ"ל, נהג בכה"ג ליטול הצפרנים ביום רביעי. ואם צפוני גדולים כתב הכף החיים בס' רס סק"ב, שמוותר ליטלם אפילו בר"ח, וכן פסק בספר אלף המגן ח"א ס"ב, דהן אמת שהמג"א מעתיק את צוואת רבי יהודה החסיד גם על קציצת צפרנים, יש אומרים שצוואתו היה רק על תספורת השערות].

ה. מנהג הנשים שלא לתפור ולא לסרוג בגדים בראש חודש. [שו"ת שבת הלוי ח"ו ס"ג, הליכות שלמה על ר"ח]. ואשה שמתפרנסת ממלאכת תפירה, אם היא עובדת באופן עצמאי, לכתחילה ראוי שתחמיר על עצמה ולא תתפור, ואם הם דחוקים בפרנסה, או שיש בזה צורך חשוב, כגון שתופרת בגדים לחתונה, שאי אפשר לדחותו, מותרת לתפור, וכן אם היא עובדת במתפרה אצל אחרים, אין צריכה להחמיר על עצמה. [הוראת הג"ר מאיר סירוטה, ועיין בערוך השלחן שם ס"י שהתיר לעשות מלאכה לצורך פרנסה, ובא"א בוטשאטש מהד"ת כתב, שמה שהתירו בחול המועד מותר גם בראש חודש].

ו. נוהגים הנשים שלא לכבס ולגהץ בראש חודש, אפילו כשחל ראש חודש ב' ימים. [הגר"ש אלישיב, הגר"ח קניבסקי, הגר"נ קרליץ, ה"ד במ"ב דרוש שם]. בשעת הדחק, יש מתירים לכבס במכונת כביסה. [כיון שאין בזה טירחא יתירא כביבוס ביד, מהגר"ש ז' אויערבאך, ה"ד בשלמי מועד על ר"ח. ומש"כ בשעת הדחק, הוספת ילקוט הליכות]. והוראת הגר"ח קניבסקי שאפשר להקל בזה רק אם הבעל מפעיל את המכונה, והגר"נ קרליץ הורה להחמיר בזה בכל ענין. [ה"ד במ"ב דרוש].

ב. מצוה להרבות בסעודת ראש חודש.

א. כתב השו"ע [סימן ת"ט] מצוה להרבות בסעודת ראש חודש. וכתב המשנה ברורה, דאף על גב שאינו מחויב לאכול בראש חודש סעודת פת, כל המוציא מעות על סעודת ראש חודש ואוכל ושותה בו בטוב הרי זה משובח, ואיתא במדרש, דכל מזונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה עד ראש השנה, חוץ ממה שמוציא בשבתות, וימים טובים, וראשי חודשים, וחול המועד, ומה שהתינוקות מוליכין לבית רבן, אם מוסיף מוסיפין לו ואם פוחת פוחתין לו.

ב. כתב המשנה ברורה [שם] מה שמרבה בסעודה ביום לכבוד ראש חודש ד', ואין צריך להרבות גם בלילה. ונוהגים המדקדקים כשחל ראש חודש ביום חול, להוסיף מאכל אחד יותר מבכל הימים לכבוד ראש חודש, וכשחל בשבת, מוסיפים מאכל אחד יותר מבשאר השבתות כדי שיהא ניכר כבוד של ראש חודש. [בשלמי מועד הביא מהגר"ש ז' אויערבאך בנוסף למה שהוסיף עוד מאכל, הקפיד לאכול סעודה בשרית דוקא].

ג. מי שעשה סעודת ראש חודש רק בלילה,

יש אומרים שיצא בזה ידי חובתו. [ערוך לנר בדעת המג"א, סנהדרין ע' ד"ה בגמרא].

ד. חתן וכלה שחל יום חופתם בראש חודש, אין מתענים בו, חוץ מראש חודש ניסן. [מ"ב ס' תקעג סק"ט].

ג. שכח לומר יעלה ויבוא בראש חודש.

א. שכח לומר יעלה ויבוא בראש חודש, במעריב בב' הימים, אינו חוזר, ולכן אפילו אם נזכר לאחר שאמר ברוך אתה ד' בברכת המחזיר שכינתו לציון שלא אמר יעלה ויבוא, יסיים הברכה, ושוב לא יאמר יעלה ויבוא, שלא יהא בכלל הפסק בתפלה כיון שבמעריב אינו חוזר כשלא אמר יעלה ויבוא. בשחרית ומנחה, אם נזכר קודם שהתחיל מודים, אומרה שם. ואם התחיל כבר מודים, כל שעדיין לא אמר את היהיו לרצון השני, חוזר לרצה ואומר יעלה ויבוא. נזכר רק לאחר שאמר את היהיו לרצון השני, חוזר לראש התפלה. אם נזכר רק לאחר שהתפלל מוסף, יש אומרים שאין צריך לחזור, ויש אומרים שצריך לחזור, ולכן יתנה לפני שחוזר להתפלל בשביל שחרית, שאם הוא פטור יהיה נחשב תפלתו נדבה. [שו"ע ומ"ב סימן תכב ס"א].

ב. המסתפק אם אמר יעלה ויבוא בשחרית ומנחה, אם ברור לו שהיה בדעתו לומר יעלה ויבוא בעת התפלה, ונתעורר לו הספק כשעדיין לא סיים שמונה עשרה, חוזר לרצה ואומר יעלה ויבוא, ואם נתעורר לו הספק עשרה, וכל שכן לאחר זמן מופלג, אינו חוזר, דאינו בכלל ספק. ואם אין ברור לו שהיה בדעתו לומר יעלה ויבוא בעת התפלה, הרי זה בכלל ספק, שדינו לחזור, דמסתמא התפלל כמו שהוא רגיל בלא אמירת ההזכרה. [ג"פ מ"ב שם, וכה"ת, מורי הוראה].

ד. שכח לומר יעלה ויבוא במנחה דראש חודש ונזכר במעריב דמוצאי ראש חודש.

א. שכח לומר יעלה ויבוא במנחה דראש חודש ונזכר במעריב דמוצאי ראש חודש, אזי קודם שמתחיל תפילת התשלומין, יתנה שאם אינו מחויב בה שיהא לנדבה. [דיש אומרים דכשהחסידי הזכרה זו אינו נחשב כמי שלא התפלל לגמרי, אלא שחסר לו הזכרה, וכיון שאינו יכול להשלים ההזכרה, אינו חוזר ומתפלל].

ב. מי ששכח יעלה ויבוא במנחה דראש חודש שחל להיות בערב שבת, ונזכר במעריב דשבת, אין לו תקנה דבשבת אינו יכול להתנות. [שו"ע ומ"ב ס' קח ס"א, אולם בספר זה השולחן מהגר"ש דבליצקי ח"ב ע"ז כתב, דלכל הפחות יכין לצאת בברכת מעין ז', וכן הורה הגרי"י פישר זצ"ל].

כי נר מצוה ותורה אור

בשבת והודאה להשי"ת זכית לראות חברי המפעל עולים ומתעלים במעלות התורה כאשר בחינות ההודאיות היו מלאים וגדושים בתשובות המרנינות כל לב מעל למשושך

ובזה הננו להודיע כי בעז"ה יתקיים בחינה החודשית - של חודש כסלו -

מיום רביעי פרשת מקץ א' טבת

עד ליום ראשון פרשת ויגש ה' טבת

ניתן להשיגו ולהחזירו אצל הנציגים שבכל עיר, ובר"ה:

<p>יהושלים</p> <p>הרב מנחם גוטמן שליט"א</p>	<p>בית שמש קריה</p> <p>הרב יחיאל דוברבני שליט"א</p>	<p>בית שמש קריה</p> <p>הרב משה מרדכי רוטמן שליט"א</p>
<p>אלעד</p> <p>הרב יהודה קורנבליט שליט"א</p>	<p>בני ברק</p> <p>הרב מנחם סמבור שליט"א</p>	<p>הר"ח קניבסקי</p> <p>הרב משה מרדכי רוטמן שליט"א</p>

ומרבים בצדקה בימי חנוכה, כי הם מסוגלים לתקן בהם פגמי נפשו על ידי הצדקה, וביחוד ללומדי תורה העניים להחזיקם

(קיצור שלחן ערוך סימן קלט ס"א)

קה זכות ותרומה לרשת הכוללים לאברכים מצויינים נולד 'חדוותא דרבי שמעון'

ע"ש כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א

בבית מדרשינו הגדול, ובבית מדרשינו ברמה ד' בבית שמש מהם מורי הוראות מרביצי תורה ות"ח מופלאים עמלי תורה מתוך הדחק

וזכות התורה ורבותינו הק' יעמוד לכם להתברך בכל מיילי דמיטב ולכל מיני ישועות ורפואות, זיווגים הגונים, זרע של קימא ונחת מכל יוצ"ח

לתרומות בנדרים פלוס ע"ש 'אהל מועד' או אצל הרב אהרן לוסיטיג - מושב"ק

גם אני קבלתי ע"ע כהוראת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א: להוסיף זכויות

ולברך 'ברכת המזון מתוך הסידור' לישועת ולרפואת הכלל והפרט

לע"נ הרה"ח ר' **יעקב מאיר ז"ל** בן הרה"ח **ישראל אריה ז"ל** נין ונכד לדבותינו הקדושים, אשר שתה את כוס התרעלה בשנות השואה האיזמה ועמד בהם בגבורה בהתחזקות באמונה, וזכה להקים דורות ישרים מבורכים הצועדים בדרכי האבות **נלב"ע כ"ז כסלו תשכ"ט ת.נ.צ.ב.ה**

הנוצח ע"י בנו ידידנו הנכבד, איש האשכולות, בקי במכמני התורה והחסידות, מגזע אראלים ותרשישים הגה"ח ר' **אברהם ברוך ורדיגר שליט"א** מחשובי לומדי ומתפללי בית מדרשינו הגדול

ברכת מל טוג המה ולגרת

קדם אבי מורי, שזכה להסתופף אצל רבותינו זיע"א ולהבדלחט"א כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

הרה"ח המפורא ר' **שמואל יצחק לסקר שליט"א**

לרגל הולדת הנכדה בת אצל בנו אחי, איש החסד והמעש

ה"ר **חיים מנחם** הי"ו

יה"ד שיזכו לרוות רוב נחת ממנו ומכל יוצ"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא יחיאל לסקר

שמחת הקידושה רבה בשב"ק בבית המדרש ביסטנא בפתח תקוה

לעילוי נשמת

הרה"צ רבי **משה זצ"ל**

בן הרה"צ רבי **נתן נטע זצ"ל**

נר"נ לרבוה"ק זיע"א

נלב"ע א' דר"ח טבת תשמ"ז

ת.נ.צ.ב.ה.

נדבת בנו ידידנו הנכבד מגזע אראלים ותרשישים הרה"ח המפורא ר' **אברהם אדלו שליט"א** מחשובי ופארי אנ"ש

ברכת מל טוג המה ולגרת

נדבת ידידנו הנכבד, האי גברא יקירא, יקר שבערכין, הנודע לשם ולתהילה, שמו מפוארים, מוכתר בכל מידה נכונה, שמו הטוב הולך לפניו, ליבו ער לכל דבר שבקדושה, מקים אהלה של תורה ומחשובי לומדי ומתפללי בית מדרשינו באלעד

הרה"ח ר' **שלמה גולדברג שליט"א**

ולאביו ידידנו הנכבד והנהלה, האי גברא יקירא, נודע לשם ולתהילה, ראש וראשון לכל דבר שבקדושה, משכיל אל דל, אוהב תורה ולומדיה, מסור בכל ליבו ונפשו לכל מפעלות חצר הקודש בכלל ובפרט לבית מדרשו הגדול, חביבות יתירה נודעת לו מכ"ק מרן אדמו"ר זיע"א ולהבדלחט"א אצל כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, מחשובי אנ"ש

הרה"ח ר' **יעקב יצחק שליט"א**

ולחמיו ידידנו הנכבד

הרה"ח המפורא ר' **בנימין** הנה"ח

ברזסקי שליט"א מחשובי ומפארי אנ"ש

לרגל שמחת הולדת הנכד נינם

בן אצל בנו נכדס האברך החשוב

ה"ר **יואל יוסף הי"ו**

חתן ידידנו הנכבד

הרה"ח ר' **אליהו סגל שליט"א**

יה"ד שיזכו לרוות רוב נחת ממנו ומכל יוצ"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

שמחת השלום זכר ושמחת הברית

יתקיים בשב"ק

בביהמ"ד 'היכלא דרבי שמעון'

ביתר עילית

טנא מלא ברכות

לידידנו הנכבד, האי גברא יקירא, יקר שבערכין, ברוך הכשרון ואיש המעש, משכיל אל דל, הנודע לשם ולתהילה, מוכתר בכל מידה נכונה, שמו הטוב הולך לפניו, טוב ליבו ונפשו מי ימלא, ליבו ער לכל דבר שבקדושה, אוהב תורה ולומדיה

הרה"ח ר' **אליעזר לבנברג שליט"א**

ונוות ביתו תחי

בן ידידנו הבלתי נשכה, איש החסד לכלל ולפרט אשר זכה לקרבה יתירה מרבוה"ק זיע"א

הרה"ח המפורא ר' **פנחס ז"ל**

ולאימו החשובה

מרת **לבנברג תחי**

לרגל שמחת נישואי בנו הנכד

החתן המופלג בתו"ש ובמידות טובות

עדי לגדולות כליל המעלות

הגה"ח **אליהו חיים** ז"י

עב"ג הכלה החשובה תחי בת קדושים

בת ידידנו הנכבד, האי גברא יקירא, יקר שבערכין,

איש האשכולות, נעים הליכות ורב תבונות, מקים

אהלה של תורה, משליך עצמו למען הולת,

מגזע אראלים ותרשישים, מוקיר ורחים רבנו,

אשר זכה לקרבה יתירה מכ"ק מרן אדמו"ר זיע"א

ולהבדלחט"א כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

הרה"ח ר' **יוסף לודמיר שליט"א**

ראש ונשיא קהילת קודש דרכי אב"ב

נכד החתם סופר ובעל התניא זיע"א

ונוות ביתו תחי

ולחמיו ידידנו הנכבד, מגזע אראלים ותרשישים

הגה"ח ר' **יעקב רבינוביץ שליט"א**

רב דקהל 'מנחת חינוך' ירושלים

ולאימו הרבנית החשובה

מרת **לודמיר תחי**

בת הגה"ק בעל החשב סופר זיע"א

יה"ר שהיווג יעלה יפה לבניו עדי עד וזכו

לרוות מהם ומכל יוצ"ח דורות ישרים

ומבורכים, רוב נחת דקדושה מתוך בריות

גופא ונהורא מעליא אכ"ר

קל השונה הלכות בכל יום, מביט לו שהוא בן העולם הבא.

לימוד קיצור שו"ע ג' סעיפים בכל יום כתקנת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בעז"ה יצא לאור מהדורה מיוחדת מאירת עיניים מיוחדת לחודש טבת הבעל"ט

קה זכות ותרומה לזיכוי הרבים למאות הלומדים בכל יום בקיצור שו"ע

לשמחות, לכרכה ולהצלחה, לרש"ק או לנ"ג בחוברת ש"ל בס"ד בעלות של 500 ש"ח ליום.

ניתן להנציה עד יום ראשון כ"ז כסלו תשפ"ד

וזכות זיכוי הרבים תעמוד לכם ולב"ב להצלחה וברכה בכל העניינים ולהתברך בכל מיילי דמיטב ונחת מכל יוצ"ח

ניתן לתרומה בנדרים פלוס ע"ש אהל מועד או אצל הרב אהרן לוסיטיג - מושב"ק כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

זמני הדלקת נרות חנוכה

אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א

בשאטער הגדול

יום חמישי - נר ראשון בשעה 20:30

מוצ"ש - נר שלישי מיד לאחר הבדלה

יום שני - נר חמישי בשעה 20:30

לאחר ההדלקה חלוקת 'חנוכה געלט'

יום חמישי - נר שמיני ליל זאת חנוכה

בשעה 20:30 ולאחמ"כ שוה"ט

בשאר הימים ידליק אי"ה

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א נרות חנוכה בביתו נאזה קודש, מיד אחרי מעריב

ניתן לקבל את הגליון בכתובת מייל: 6438838@gmail.com

מהדורת ביתר לזכות צבי בן מרים ומשפחתו וכיו"ח להצלחה גדולה ברוחניות וגשמיות